

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده مقالات اولین همایش ملی
دوزبانگی و آموزش: چالش ها، چشم اندازها و راهکارها

به کوشش: دکتر اسداله خدیوی، رضا کلانتری و رجب ربوی

شناسنامه کتاب

نام کتاب : چکیده مقالات اولین همایش ملی دوزبانگی و آموزش
(چالش ها ، چشم اندازها و راهکارها)

ناشر : پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

تاریخ چاپ : زمستان 1388

نوبت چاپ : اول

قطع کتاب و تعداد صفحه : رقعی - 128 صفحه

طراح روی جلد : آقای غلامرضا رهنمای حیاتی

لیتوگرافی : نگین

صحافی : آلما

چاپ : ترقی تلفن 5263585

تیراژ : 1000 جلد

شابک : 978-964-9966-20-5

فهرست

صفحه	عنوان
7	مقدمه
17	دوزبانگی از منظر قرآن
19	دوزبانگی و زبان معیار
20	دوزبانگی: مساله یا پدیده
22	مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر یک زبانه و دوزبانه در درس فارسی با توجه به سطح سواد والدین
24	نظریه های شناختی دوزبانگی و برنامه درسی
26	مطالعه تطبیقی تعلیم و تربیت دو زبانی در ایران با ایالات متحده آمریکا
27	مقایسه دانش‌آموزان دو زبانه و یک زبانه در وضعیت سواد خواندن بر اساس مطالعه بین‌المللی پیشرفت سواد خواندن (PIRLS-2006)
28	دوزبانگی و رویکردهای مناسب آموزشی برای پرورش مهارت خواندن
29	مقایسه‌ی میزان آمادگی و پیشرفت زبانی دانش‌آموزان پیش‌دبستانی رفته و نرفته‌ی پایه‌ی یکم و دوم مناطق دو زبانه
31	رویکردها و استراتژی‌های آموزشی دو زبانه و پیامدهای شناختی عاطفی و اجتماعی آن
32	مقایسه عملکرد دانش‌آموزان دوزبانه و تک زبانه در پایه دوم دوره ابتدایی
33	رویکردها و استراتژی‌های آموزش دو زبانه ارتباط بین دو زبان: فرضیه وابستگی متقابل
34	مطالعه مهارتهای نوشتاری کودکان دوزبانه (کرد و ترک زبان) در مدارس ابتدایی (مطالعه موردی در شهرستان مهاباد)
36	نقش دوگانگی زبان خانه و مدرسه در عملکرد سواد خواندن باتوجه به متغیرهای شخصی بر اساس مطالعات پرلز (2006)
38	بررسی مشکلات آموزشی و عاطفی دانش‌آموزان ابتدایی در مناطق دو زبانه از دیدگاه دانشجویان کرد زبان
39	تشخیص چرایی و چگونگی تعلیم و تربیت دوزبانه از طریق فراتحلیل
40	میزان ذخیره تکواژهای قاموسی دانش‌آموزان دوزبانه ترک - فارس و هم‌تایان یک زبانه تهرانی: یک بررسی مقابله‌ای

فهرست

صفحه	عنوان
42	نظریه ها، رویکردها و مدل های آموزش دوزبانه
43	مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مناطق دو زبانه با دانش آموزان تک زبانه استان اصفهان در سال تحصیلی 88-1387
44	اختلافات معنایی لغات در شرایط آموزش دو زبانه
45	لزوم تدریس زبان مادری دو زبانه های ایران رویکردهای علمی، اخلاقی و
46	سیاسی
47	تجزیه تحلیلی محاوره ای بر روی یادگیرنده های یک زبان خارجی یک مطالعه موضوعی بر روی یادگیرندگان ایرانی زبان انگلیسی
49	فرا تحلیل تحقیقات انجام یافته در حوزه ی آموزش دوزبانه چشم اندازی از زبان گردی
50	مقایسه نگرش دانشجویان دختر و پسر دوزبانه-کردزبان و فارس زبان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلام آباد غرب نسبت به تکلم به زبان فارسی (به عنوان زبان دومشان) و بررسی وضعیت زبان کردی کرمانشاهی
52	نگرشی بر دوزبانی در آموزش و پرورش و ارائه راهکار های اثر بخش آموزش دوزبانی
53	تأثیر عوامل نگرش و جنسیت در بکارگیری زبان دوم
55	دوزبانی و آموزش زبان فارسی
56	نظریه ها، رویکرد ها و استراتژی های آموزش دو زبانه
57	بررسی نقش دوزبانی در یادگیری ریاضیات و علوم تجربی دانش آموزان دو زبانه در مقایسه با دانش آموزان یک زبانه
58	دوزبانی: مفاهیم ، چالشها ، راه حلها
60	دوزبانی و زبان مادری و ارائه راهکارهای آموزشی در ارتباط با دوزبانی بررسی دلایل ضعف دانش آموزان دوزبانه در مهارت نوشتن و راهکارهای رفع آن
62	برخورد زبان ها، انفجار معانی
63	آموزش دوزبانی، حقوق فردی و عدالت آموزشی
64	پیامدهای شناختی و عاطفی و اجتماعی آموزش دوزبانه
65	بررسی نظریه ها و عوامل مؤثر بر دوزبانی
66	تقابل رفتارگرایی و نظریه دستور زبان زبانی در یادگیری زبان دوم

فهرست

صفحه	عنوان
67	پیامدهای روانی و آموزشی دو زبانگی بر دانش آموزان
68	بررسی تئوریهای عملی و کاربردی در ارتباط با آموزش دو زبانه در ایران
69	تحلیلی بر دوزبانگی در نظام آموزشی ایران از دیدگاه جامعه شناسی زبان
70	پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دوزبانه
71	پردازش نظم کلمه در مغز افراد دو زبانه
72	بررسی رابطه دوزبانگی، یادگیری، پیشرفت تحصیلی رشد شناختی
73	مروری بر تحقیقات گذشته
74	پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دوزبانه (با تکیه بر مشکلات آموزش دانش آموزان استان گیلان با گویش های محلی)
74	آموزش زبان در تربیت مدرس و معلم
75	بررسی زبان کرمانجی بر اساس شاخص های زبان شناسی
76	برابری آموزشی تحصیلی فرزندان در ایران
78	نظریه ها، رویکردها و استراتژی های آموزش دوزبانه
80	مقایسه صفات شخصیت در افراد دو زبانه و یک زبانه
81	بررسی انتقادی برنامه ریزی آموزش زبان فارسی در مناطق دو زبانه ی ایران
82	دو زبانگی و پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی
83	بررسی پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دو زبانه
85	دوزبانگی و زبان مادری
86	مقایسه ی قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه با توجه به سطوح سواد والدین
88	زبان آموزان کرد زبان ایلامی و تحلیل خطاهای گفتاری آنان در یادگیری و کاربرد زبان فارسی
90	نظریه ها، رویکردها و استراتژی های آموزش دوزبانه
91	سن مناسب برای یادگیری زبان دوم و اثرات مثبت و منفی دوزبانگی
92	رابطه زبان و فرهنگ
94	پیامدهای اجتماعی آموزش دو زبانه
96	درآمدی بر لزوم تدوین برنامه درسی آموزش زبان فارسی در مناطق غیر فارسی زبان
98	مقایسه عملکرد سواد خواندن دانش آموزان دو زبانه ی پایه چهارم ابتدایی شرکت کننده با دانش آموزان فاقد آموزش پیش دبستانی؛ بر اساس داده های مطالعه بین المللی پیشرفت سواد خواندن پرلز (PIRLS- 2006)

فهرست

صفحه	عنوان
100	تمایزات تعلیم و تربیت دو زبانی و آموزش زبان دوم بررسی زمینه ها و اولویت های سیاست گذاری آموزشی در حوزه دو زبانگی
101	پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دو زبانه
103	دو زبانگی و نقش زبان مادری با تکیه بر پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دو زبانه
104	پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دو زبانه
106	بررسی مقایسه ای توانش نحوی کودکان شش ساله ایرانی ترک زبان آذری با فارس زبان
108	آموزش دو زبانه و پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آن
110	پدیده دو زبانگی و تاثیرات آن بر آموزش
111	دوزبانگی و زبان معیار (زبان فارسی)
113	فرا تحلیل تحقیقات انجام یافته در حوزه آموزش دو زبانه
114	اشتراکها و اختلافهای زبان فارسی با ترکی آذربایجانی
115	بررسی انواع مدل‌های دو زبانه در دنیا و ارائه راهکار برای آموزش دو زبانه در ایران
116	مقایسه توانایی‌های خواندن دانش آموزان یک زبانه (فارس زبان) با دو زبانه (کرمانج - فارس زبان) پایه اول شهرستان فاروج
117	تأثیر دوره یکماهه آمادگی دوزبانه بر زبان‌آموزی و درس فارسی دانش‌آموزان پایه اول مناطق دوزبانه خوزستان
118	دوزبانگی و آموزش دوزبانه
120	بررسی نگرش‌های زبانی و مولفه‌های هویت ملی در دانش‌آموزان دیپروستان‌های استان کردستان
121	تأثیر زبان مادری، جنسیت و علایق فردی دانش‌آموزان پایه چهارم شهر ارومیه در سواد خواندن فارسی
122	بررسی دوزبانگی و نگرش‌های زبانی دانش‌آموزان دوزبانه شهرستان هرسین
124	Cross-linguistic transfer or target language proficiency: writing performance of trilinguals versus bilinguals in relation to the Interdependence Hypothesis
126	

مقدمه

ومن آیاته خلق السموات والارض و اختلاف السنتم و الوانکم ان فی
ذلک لآیات العالمین (روم، 22)

" و از نشانه های او آفرینش آسمان ها و زمین و اختلاف زبان ها و رنگ های شماس. قطعا در این امور برای دانشوران نشانه هاست" جهان در هزاره میلادی به مرحله نوینی از تاریخ گام نهاده است، پایان سده بیستم و آغاز هزاره سوم با پدیده هایی همچون جهانی شدن و مجازی شدن مشخص شده است و پریشی اساسی بر معرفت و اندیشه آدمیان سایه افکنده است آیا جهان امروز تغییر کرده و بر مدار دیگری می چرخد و یا شناخت و تفسیر ما از جهان دستخوش تحول شده است؟ جهانی شدن از یک سو چارچوب مفهومی برای تبیین واقعیت های جاری جهان و از سوی دیگر مبین جهان بینی و اندیشیدن در باره جهان به عنوان یک منظومه کلان و بهم پیوسته است، به تبع تحولات، پارادایم های سنتی آموزش و پرورش نیز تغییر یافته و پارادایم های جدیدی جایگزین آنها شده است و آموزش و پرورش نیز فرایچیده گشته است. از آثار جهانی شدن می توان به پیامدهای آن اشاره کرد که منجر به چندزبانه شدن و چند فرهنگی شدن انسان ها شده است. لازمه زندگی در این عصر داشتن زبان مشترک حرفه ای یا تسلط بر چندین زبان و آگاهی جاودانه جهانی است که معلمان و دانش آموزان بتوانند در دهکده جهانی، در کلاس های درس جهانی و خانه های علمی و در فضای مجازی با هم به تبادل نظر و اندیشه پردازند و عقایدشان را با دیگران تسهیم کنند.

مهمترین ویژگی جهانی شدن فشردگی مکان و زمان است که در پرتو آن آموزش از حالت مکان مند خارج و معلمان و دانش آموزان را در بستر فضا مندی به چالش می کشد. جهانی شدن آموزش را ماورای زمان و مکان مطرح ساخته است و آن را در فضا خلق نموده است زیرا

که آموزش امروز محدود به زمان و مکان نیست چون که مکان مرز پذیر، تحدید پذیر، ثبات پذیر و قابل کنترل است، اما فضا مرز گریز، تحدید ناپذیر، منازعه پذیر، سیال، آزادتر و کنترل ناپذیر است. جهانی شدن علاوه بر تغییر مفهوم مکان مندی، مفهوم زمان مندی را نیز دگرگون ساخته است و با پاره کردن پیوند فضا، مکان و زمان به لحاظ سنتی که معنی دار بود با فضا مندی کردن زندگی آموزشی دانش آموزان و معلمان و مرز های زندگی آموزشی را به دنیایی بزرگتر گسترش داده است و تعامل با زبان های متفاوت را نیز ضروری ساخته است.

امروزه دانش آموزان امکاناتی در اختیار دارند که می توانند مرجعیت کلاس درس را تضعیف نمایند و با ارتباط با دنیای نامنظم و گسترده از منابع و مراجع اینترنتی فاقد مرزهای محلی و ملی و با استفاده از برنامه های مجازی و زنده الکترونیکی به تعلیم و تربیت بدون مرز دست یابند باز لازمه اینکار داشتن زبان مشترک حرفه ای و یا تسلط بر چندین زبان متفاوت است. این چالش منجر به شکل گیری کلاس ها و مدارس جهانی می شود که تمامی افراد و معلمان و با تمام زبان ها شاگردان آن می شوند.

اما عمده ترین چالش فرایپیچیده که آموزش و پرورش سنتی و مدرن با آن دست و پنجه نرم کرده است، پدیده دوزبانگی و چند زبانی بوده است که امروز در دنیا بسیار پررنگ طرح شده است، این است که آیا دو زبانی و چند زبانی ضعف است یا قوت؟ فرصت است یا تهدید؟- پیامد منفی برای کودک دوزبانه دارد یا مثبت؟ با عملکرد شناختی ذهن رابطه معنی دار دارد یا خیر؟ برای پاسخگویی به این سوالات آموزش و پرورش نیازمند رازگشایی جعبه های سیاه از طریق نظریه پردازی

الگوسازی، تدوین چارچوب های مفهومی، طراحی مدل های آموزش و پرورش دوزبانه و چندزبانه و پژوهشگری در این حوزه تخصصی است که از طریق جعبه های شفاف است که می تواند فرایپیچیدگی های

آموزش و پرورش دوزبانه و چندزبانه را کشف نموده و مدل‌ها و استراتژی‌های مناسبی را برای آنان ارائه دهد. این همایش درصدد آگاهی بخشی و شناخت منطقی و خردمندانه روش‌ها، الگوها و چارچوب‌های آموزش دوزبانگی و چندزبانگی است. باید اذعان کرد که آموزش و پرورش دوزبانه و چندزبانه امکان دستیابی به اهداف تربیت اسلامی و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران را بطور همه‌جانبه فراهم می‌سازد.

امید که چکیده و مجموعه مقالات همایش به عنوان مرجع و مخزن ادبیات آموزش زبان دوم، دوزبانگی و چندزبانگی بتواند جهت ایجاد ادبیات و زبان مشترک حرفه‌ای و تخصصی مدخلی برای ورود به مباحث آموزش و پرورش دوزبانه و چندزبانه در تصمیم‌سازی سیاستگذاری آموزشی و نهادینه کردن آن به عنوان یک حوزه تخصصی در آموزش و پرورش باشد و بتواند بخشی از آرمان‌های آن را با توجه به واقعیت‌های موجود خلق، محقق و گسترش داده، تسهیل‌کننده و شتاب‌دهنده توسعه پایدار میهن اسلامی مان باشد.

در اینجا فرصت را مغتنم دانسته از معاونین، مدیران و همکاران عزیز و اعضای محترم هیات علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، کمیته علمی و اجرایی همایش، شورای پژوهشی مرکز تعلیم و تربیت کاربردی تبریز و کارشناسان مرکز که موجبات شکل‌گیری همایش و نشر این اثر را فراهم آوردند صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.

دکتر هاجر تحریری نیک صفت

رئیس پژوهشگاه مطالعات آموزش

پرورش و رئیس همایش

دکتر اسداله خدیوی

رئیس مرکز پژوهشی تعلیم و تربیت

کاربردی تبریز و دبیر علمی همایش

رئیس همایش :

دکتر هاجر تحریری نیک صفت

دبیر علمی همایش :

دکتر اسد اله خدیوی

اعضای کمیته علمی همایش :

دکتر اسکندر فتحی آذر - استاد دانشگاه تبریز

دکتر سید داوود حسینی نسب - استاد دانشگاه تبریز

دکتر محمود نوالی - استاد دانشگاه تبریز

دکتر علی تقی پور ظهیر - دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی تهران

دکتر بیوک بهنام - دانشیار دانشگاه تربیت معلم آذربایجان

دکتر علی اصغر کوشافر - دانشیار دانشگاه تبریز

دکتر محمد رضا آهنچیان - دانشیار دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر یوسف ادیب - استادیار دانشگاه تبریز

دکتر رحیم بدری - استادیار دانشگاه تبریز

دکتر تورج هاشمی - استادیار دانشگاه تبریز

دکتر صمد صباغ - استادیار دانشگاه تبریز

دکتر حسین زاهد بابلان - استادیار دانشگاه محقق اردبیل

دکتر اکبر رضایی - استادیار دانشگاه پیام نور مرکز تبریز

دکتر حمید ملکی - استادیار دانشگاه پیام نور کرج

دکتر محمد رضا سرمدی - استادیار دانشگاه پیام نور تهران

دکتر عبدالحمید رضوی - استادیار پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
دکتر رضا ساکی - استادیار پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
دکتر مهناز سعیدی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر محمود علمی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر شعله لیوارجانی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر صادق ملکی آوارسین - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر ناصر خامنه - استادیار آموزش و پرورش
دکتر سعید قره آغاجلو - استادیار آموزش و پرورش
دکتر غلامحسین حیدری - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن
دکتر مرضیه عارفی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی ارومیه
دکتر جواد غلامی - استادیار دانشگاه ارومیه
دکتر سیما مدیر خامنه - استادیار دانشگاه ارومیه
دکتر نرگس سعیدیان - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان
دکتر میرزا قافا بابازاده - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

اعضای کمیته اجرایی همایش :

دکتر هاجر تحریری نیک صفت- رئیس پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش و رئیس همایش
فیروز رضایی - رئیس سازمان آموزش و پرورش استان آذربایجانشرقی
دکتر عبد الحمید رضوی - معاون پژوهشی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
سید خسرو صادق موسوی - معاون توسعه مدیریت پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
دکتر حیدر قمری - مدیر خدمات نشر پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
دکتر عبدالعظیم حکیمی - مدیریت برنامه ریزی و همکاری های علمی - پژوهشی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
علاالدین کیا - رئیس حوزه ریاست پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
دکتر صادق ملکی آوارسین - رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر غلامحسین حیدری- رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن
مهدی اسماعیلی - معاون پژوهشی و برنامه ریزی سازمان آموزش و پرورش استان آذربایجانشرقی
دکتر حمید ملکی- رئیس دانشگاه پیام نور مرکز کرج
دکتر اکبر رضایی - معاون پژوهشی دانشگاه پیام نور مرکز تبریز
دکتر میرزا آقا بابازاده- معاون پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
رضا میر موسوی- مدیر حراست پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

باقر مددی - مدیر حراست سازمان آموزش و پرورش استان

آذرربایجانشرقی

سید حمایت میرزاده - معاون سما دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر اسداله خدیوی - دبیر علمی همایش و رئیس مرکز پژوهشی
تعلیم و تربیت کاربردی تبریز

سعید پورمحمدی - مدیر مالی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
اردشیر یونسی - مدیر امور اداری پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

فیروز رسولی - تدارکات پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

مریم کاظمی - کارشناس امور فصلنامه های علمی

یوسف ستاری - کارشناس پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

عادل اسدالهی - معاون مرکز پژوهشی تعلیم و تربیت کاربردی تبریز

سعید عارف نژاد - مسئول کمیته هماهنگی همایش

مرتضی نظری - کارشناس مسئول روابط عمومی

یحیی رهروی - مسئول کمیته مالی و روابط عمومی همایش

رضا کلانتری - دبیر اجرایی همایش

اعضای هیات داوران :

- دکتر اسکندر فتحی آذر - استاد دانشگاه تبریز
دکتر سید داوود حسینی نسب - استاد دانشگاه تبریز
دکتر بیوک بهنام - دانشیار دانشگاه تربیت معلم آذربایجان
دکتر یوسف ادیب - استادیار دانشگاه تبریز
دکتر مهناز سعیدی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر محمود علمی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر صادق ملکی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر تورج هاشمی - استادیار دانشگاه تبریز
دکتر اکبر رضایی - استادیار دانشگاه پیام نور تبریز
دکتر علی اصغر کوشافر - دانشیار دانشگاه تبریز
دکتر ناصر خامنه - استادیار آموزش و پرورش
دکتر شهرام واحدی - استادیار دانشگاه تبریز
دکتر سعید قره آغاجلو - استادیار آموزش و پرورش
دکتر رحیم بدری - استادیار دانشگاه تبریز
دکتر شعله لیوارجانی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر مرضیه عارفی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه
دکتر سهراب یزدانی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر جهانگیر یاری - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
دکتر رضا یوسفی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

دکتر توحید صیامی - استادیار دانشگاه محقق اردبیلی
دکتر تقی زوار - استادیار دانشگاه تربیت معلم آذربایجان
دکتر موسی پیری - استادیار دانشگاه تربیت معلم آذربایجان
دکتر جواد مصر آبادی - استادیار دانشگاه تربیت معلم آذربایجان
دکتر علی نقی اقدسی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

چکیده مقالات اولین همایش ملی دوزبانگی و آموزش ...

چکیده مقالات اولین همایش ملی
دوزبانگی و آموزش: چالش ها، چشم اندازها و راهکارها

دو زبانی از منظر قرآن

دکتر رضا یوسفی سعید آبادی¹ - دکتر سید احمد میریان²

چکیده

« و من آیاته خلق السماوات و الارض و اختلاف السنتکم و الوانکم ان فی ذلک لآیات للعالمین » (روم/ 22)

و از نشانه‌های او آفرینش آسمانها و زمین و اختلاف زبانهای شما و رنگهای شماست. قطعاً در این (امر) برای دانشوران نشانه‌هایی است. گوناگونی انسانها از نظر رنگ، نژاد، ملیت و زبان، تفاوتی در انسانیت انسان پدید نمی‌آورد. بسیاری از اختلافها و جنگها ناشی از این امر است که گروهی خود را از نظر نژاد و ملیت، برتر از دیگران می‌دانند. همین امر باعث بروز جنگ جهانی دوم، از سوی نازیهای آلمان شد. آنان خواهان برتری و تسلط بر سایر نژادها و ملل بودند. طبیعی است در چنین حالتی، جایی برای گفت و گو و شناخت حقایق باقی نمی‌ماند؛ در حالی که قرآن کریم گوناگونی انسانها از نظر نژاد، ملیت و ... را وسیله‌ای برای شناخت یکدیگر می‌داند. بنابراین، شناخت ملتها جز از راه گفت و گو و تبادل نظر و در سطح بالاتر، گفتمان امکان ندارد. آیات دیگر قرآن که بر سیر و حضور در بین سایر اقوام و ملل تاکید دارد نیز ناظر بر همین تعریف و شناخت است. دستورات اسلامی مبتنی بر اخذ حکمت و دانش، حتی از زبان بیگانگان جز از طریق ایجاد رابطه و برقراری ارتباط و مفاهمه، امکان‌پذیر نیست. لذا؛ زبان یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارتباطی میان ما و جهان پیرامون ما است که برای برداشتی اصولی و

1 - استادیار و مدیر گروه تحصیلات تکمیلی علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

2 - دکترای علوم قرآنی، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

درست از مناسباتمان به آن نیازمندیم. چنین ارتباطی، خود، می‌تواند یکی از مهم‌ترین کارکردهای زبان قلمداد شود. ما به وسیله زبانمان است که می‌توانیم فرهنگمان را به جهان عرضه کرده و حتی از آن دفاع نماییم. زبان وسیله بیان تفکر است و غالباً برای انتقال فکر کسی به دیگری به کار می‌رود. این انتقال ممکن است به وسیله گفتن، نوشتن، اشاره و یا لمس انجام شود. پس هر چه وسیله انتقال فکر، یعنی زبان، از طرفی ساده و از طرف دیگر دقیق‌تر باشد، عمل انتقال فکر دقیق‌تر و راحت‌تر صورت خواهد گرفت. در این مقاله تلاش بر این است که به مساله چند‌زبانگی در قرآن کریم به ویژه ارتباط زبان عربی و فارسی و ضرورت یادگیری زبان عربی پرداخته شود.

کلید واژه‌ها: زبان عربی - زبان فارسی - دوزبانگی .

دوزبانگی و زبان معیار

دکتر غلامحسین حیدری¹ - محمد رضا رضایی²

چکیده

آموزش و پرورش فرایندی ارتباطی است. پایه‌های هر ارتباط را زبان تشکیل می‌دهد. زبان تنها وسیله مؤثر در فرایند آموزش و پرورش است. بدون زبان ارتباطی میان افراد جامعه برقرار نمی‌شود و بدون ارتباط آموزش و پرورش صورت نمی‌گیرد و بدون آموزش و پرورش انتقال میراث فرهنگی و تمدن بشری به نسلهای بعدی امکان پذیر نیست. زبان، دستگاهی از نشانه‌ها یا رموزها است و ابزاری برای ارتباط آدمیان با یکدیگر و نیز شناخت خود و جهان به شمار می‌آید. همه وجوه زندگی انسانی با زبان در آمیخته است. بیشتر رفتارها و ارتباطات اجتماعی نیز به یاری ابزار زبان صورت می‌پذیرد. بیان اندیشه‌ها، ابزار احساسات و عواطف درونی، تعلیم و تربیت و شناخت علمی نیز به مدد زبان ممکن می‌شود. جامعه‌شناسی زبان نشان داده است که تنوع گونه‌های مختلف زبانی در یک جامعه، عوامل درونی و بیرونی بسیار دارد. برای رسیدن به تعریف و مختصات زبان و نیز زبان معیار باید یک نکته دیگر را هم در نظر آوریم: زبان را دارای سه گونه توانش فرهنگی، شناختی و ارتباطی زبان دانسته‌اند.

کلید واژگان: توانش فرهنگی، توانش شناختی و توانش ارتباطی زبان.

1 - عضو هیئت علمی و رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن
2 - کارشناس ارشد برنامه ریزی فرهنگی

دوزبانگی: مساله یا پدیده

دکتر عبدالحمید رضوی¹

چکیده

امروزه درجهان محققان پیشرفت قابل توجهی در زمینه‌های روانشناسی زبان، فراگیری زبان دوم آموزش دوزبانگی و تعلیم و تربیت چند فرهنگی داشته‌اند. اما در این میان بحث جدی در مورد آموزش دوزبانگی فزونی یافته است. اگرچه بسیاری از تحقیقات جهانی در مورد آموزش دوزبانگی فوایدی بر شمرده‌اند، لیکن برخی نیز به مشکلات آن اشاره کرده‌اند. در جهان کنونی پدیده دوزبانگی امری عادی است و یافتن کشوری که در بین گویشگران آن حد اقل دو زبان وجود نداشته باشد غیر ممکن است. برخی ملاحظات فرهنگی و سیاسی موجب شده است که تنها یک زبان که معمولاً "زبان اکثریت قوی است بعنوان زبان رسمی و آموزش کشور مورد استفاده قرار گیرد. بسیاری از تحقیقات، تاثیر مثبت دوزبانگی را بر ادراک و یادگیری نشان می‌دهند. این مطالعات بیان می‌دارند که دو زبانه‌ها به دلیل تسلط بر دوزبان و فرهنگ از دو جهان تجربه برخوردارند. برخی معتقدند برای بعضی دوزبانگی توانایی برقراری ارتباط یکسان با دو زبان معنی می‌دهد و بعضی دیگر دوزبانگی را توانایی برقراری ارتباط با دو زبان اما با مهارت بکارگیری بیشتر در یک زبان میدانند. اما این در حالی است که بسیاری از نگاه‌های سنت‌گرا به دو زبانه‌گی آنرا در شکل افسانه‌هایی از این قبیل می‌دانند که مثلاً یادگیری دو زبان کودک را گیج میکند و درک او را می‌کاهد یا دو زبانه‌گی کودک را بین دو فرهنگ گرفتارمی‌سازد و دو زبانه‌ها شخصیتی دو نیمه دارند. دوزبانگی یکی از مسأله‌سازترین واقعیت‌هایی است که آموزش و

1 - استادیار و عضو هیات علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

پرورش کشور ما و بسیاری از کشورهای جهان با آن مواجه اند. چند زبانی در ایران یک امر فراگیر است و به مناطق خاص و محدودی اختصاص ندارد. این واقعیت ویژگی های خود را دارد و برای مسئولان آموزش و پرورش کشور حاوی پیام مهمی در زمینه تأکید بر تعلیم و تربیت ویژه افراد دو زبانه است. به خصوص زمانی که بدانیم کودکان از نظر آموزشی آسیب پذیرترین قشرهای دو زبانه هستند. هدف این مقاله آن است که با مرور برخی مطالعات انجام شده در زمینه آموزش دو زبانه به این سوال پاسخ گوید که آیا دو زبانی برای نظام آموزش و پرورش یک مساله است یا یک پدیده؟ به نظر نویسندگان نحوه برخورد نظام تعلیم و تربیت با این موضوع بسیاری از قیاسهای ضد و نقیض را روشن می سازد و منجر به حل مشکلات ناشی از این نوع نگرش به دو زبانی می شود. به نظر نویسندگان دو زبانی یک پدیده است و از آنجا که اولاً پدیدهها ماهیت اند، و ماهیات ویژگی های ضروری و ثابت پدیدهها می باشند و از طرفی پدیدهها شهودیند. یعنی آن ویژگی ثابت و ضروری نهفته در آنها را بدون نیاز به هیچ گونه واسطه ای می توانیم درک کنیم. به عبارتی آنقدر آن صفت بارز و روشن و بدیهی است که براحتی قابل درک و فهم است. بدین ترتیب ماهیات شهودی، خودشان محکمترین دلیل وجود خودشان هستند و دو زبانی به خودی خود دارای این دو ویژگی است.

کلید واژه: دوزبانی، آموزش، پدیده، مساله .

مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر یک زبانه و دوزبانه در درس فارسی با توجه به سطح سواد والدین

دکتر یوسف ادیب¹ - نظیره محمودی²

چکیده

دوزبانگی یکی از مسائل مهم در حوزه تعلیم و تربیت است و امروزه مباحث گسترده‌ای در خصوص آن مطرح می‌گردد. در صورتیکه دوزبانگی از نوع نامتوازن باشد طبعاً می‌تواند پیامدهای منفی را در ابعاد گوناگون خصوصاً پیشرفت تحصیلی داشته باشد.

به نظر می‌رسد در برنامه‌های درسی نظام آموزش ایران درس فارسی بدلیل ارتباط نزدیک با مسأله زبان بیش از بقیه دروس از دوزبانگی متأثر باشد در همان راستا هدف این تحقیق مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر یک زبانه و دوزبانه چهارم ابتدایی در درس فارسی با توجه به سطح سواد والدین بوده است. روش تحقیق علی یا پس رویدادی بوده و جامعه آماری شامل دانش‌آموزان کرد زبان شهر (مهاباد) ترک زبان شهر (مراغه) و فارس زبان (منطقه 9 تهران) به تعداد 5000 نفر می‌باشد.

حجم نمونه 430 نفر بوده که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و چندمرحله‌ای با توجه به نسبت‌ها انتخاب گردید. ابزار اندازه‌گیری آزمون معلم ساخته بوده است که پس از اطمینان از روایی و پایایی به اجر درآمد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های توصیفی و استنباطی به

1 - استادیار دانشگاه تبریز

2 - کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی - دانشگاه تبریز

خصوص F و آزمونهای تعقیبی مورد تحلیل قرار گرفتند و نتایج زیر حاصل گردید:

1. بین میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوزبانه و یک‌زبانه در درس فارسی تفاوت وجود دارد. میانگین نمرات دانش‌آموزان کرد زبان کمتر از بقیه است.
 2. تأثیر سطح سواد مادر در تعامل با زبان بر پیشرفت تحصیلی بیشتر است اما این تأثیر در خصوص سطح سواد پدر مشاهده نگردید.
- کلید واژه‌ها:** دوزبانگی، پیشرفت تحصیلی، درس فارسی، سواد والدین .

نظریه های شناختی دوزبانگی و برنامه درسی

دکتر اسداله خدیوی¹

چکیده

دوزبانگی به سادگی داشتن دوچرخ دوچرخه نیست، بلکه آن عنوانی ساده انگارانه و پدیده ای پیچیده است که مشکل ترین و عمده ترین مساله زبانشناختی است. در این مقاله سعی شده است که نظریه های شناختی دوزبانگی و رابطه آن با برنامه درسی، مدل های دوزبانگی از جمله مدل کارائی بنیادی مشترک و مجزای دوزبانگی، نظریه آستانه و نظریه تعادل دوزبانگی و تحقیقات انجام یافته در این حوزه مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است. مفروض نظریه ساده دوزبانگی این است که دوزبانانها در ذهن شان دو بالن دارند و این بالن ها مجزای از هم عمل می کنند که به مدل کارائی بنیادی مجزای دوزبانگی مشهور است. این مدل بیانگر این است که بزرگ شدن یک بالن باعث کوچک شدن بالن دیگر می شود یعنی رشد یک زبان باعث تضعیف زبان دیگر میگردد. اما مدل دیگری که مورد تایید قرار گرفته مدل کارائی بنیادی مشترک دوزبانگی است که بیان می کند بالن های ذهنی دوزبانانها از هم مجزا نبوده بلکه با هم اشتراک دارند یعنی شبیه کوه یخی هستند که در زیر آب یک ریشه و در بیرون از آب دو قله دارد پایه وریشه شان مشترک می باشد به عبارت دیگر ممکن است دوزبانان دو برون داد متفاوت داشته باشد اما چون سیستم پردازش مرکزی هر دو زبان یکسان بوده زبان ها می توانند موتور محرکه همدیگر باشند. بحث دیگر مقاله نظریه آستانه

1- رئیس پژوهشکده تعلیم و تربیت کاربردی تبریز

دوزبانگی است که بیان می کند دوزبانگی سه سطح دارد در سطح اول دوزبانه ها در هر دو زبان ضعیف هستند پیامدهای شناختی منفی را تجربه خواهند کرد در سطح دوم در زبان اول دارای توانش کافی و در زبان دوم توانش ضعیفی هستند که به احتمال پیامد مثبت و یا منفی را تجربه نخواهند کرد اما در سطح سوم دو زبانها در هر دو زبان دارای توانش کافی هستند که آثار و پیامدهای مثبتی را تجربه خواهند کرد و این دقیقاً با نظریه تعادل همخوانی دارد که بیانگر این است که اگر دوزبانه می خواهد موفق باشد در هر دو زبان باید به حالت متوازن، تراز و تعادل برسد. در آخر موارد ذیل پیشنهاد می شود:

1. آموزش و پرورش سیاست هایی را اتخاذ کند که کودکان در ابتدا بتوانند در زبان اول به توانش کافی و تسلط لازم دست یابند و سپس به یادگیری زبان دوم بپردازند.

2. پیشنهاد می شود که با بکارگیری اصول علمی یادگیری زبان دوم از سنین مشخص آغاز شود و با روش های خاص خود آموزش داده شود.

3. پیشنهاد می شود زبانی که کودک در کلاس استفاده می کند بایستی بطور کامل رشد یافته باشد تا بتواند از عهده برنامه درسی برآید لذا تسلط و کسب توانش کافی در زبان آموزش یکی از ضروریات اساسی دوزبانه هست.

4. شیوه ای را باید اتخاذ کرد که دوزبانه ها به سطح سوم آستانه دست یابند یعنی در هر دو زبان به توانش کافی دست یابند تا بتوانند پیامدهای شناختی مثبتی را کسب کنند.

5. برای کودکان دوزبانه از روش های تدریس مناطق و نواحی دوزبانه استفاده گردد.

کلید واژه ها: دوزبانگی ، دوزبانه، نظریه آستانه، زبان و برنامه درسی .

مطالعه تطبیقی تعلیم و تربیت دو‌زبانی در ایران با ایالات متحده آمریکا

دکتر رحیم بدری گرگری¹

چکیده

در این مقاله تعلیم و تربیت دو‌زبانی ایالات متحده آمریکا و ایران از لحاظ سیر تاریخی، سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی و چالش‌های کنونی مورد بررسی قرار گرفته است. برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های پژوهش از شیوه مطالعه منابع کتابخانه‌ای شامل اسناد و مدارک رسمی آموزشی، نتایج تحقیقات و مطالعات تطبیقی انجام گرفته، گزارش‌ها، سمینارها و بانک‌های اطلاعات موجود در این زمینه استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد تعلیم و تربیت دوزبانه در آمریکا چهار دوره «سهل‌گیری»، «محدودسازی»، «فرصت» و «کم‌توجهی و بی‌اعتنایی» را پشت سر گذاشته است. در تعلیم و تربیت دو‌زبانی ایران از دوره‌های تاریخی پذیرش تنوع زبانی تا دوره عدم تصمیم‌گیری ادامه دارد. در تعلیم و تربیت دو‌زبانی آمریکا سیاست‌هایی مانند دوزبانی انتقالی، غوطه‌ورسازی و دوزبانگی دو طرفه اجرا می‌شود و در تعلیم و تربیت دو‌زبانی ایران سیاست دو‌زبانی غوطه‌ورسازی ساختاری به کار گرفته می‌شود. چالش عمده تعلیم و تربیت دو‌زبانی آمریکا در مورد اثر بخشی این برنامه‌ها است و چالش عمده در ایران اتخاذ روش مناسب برای پیامد‌های دوزبانگی آموزشی است.

کلید واژه‌ها: تعلیم و تربیت دو‌زبانی، مطالعه تطبیقی، سیاست‌های دو‌زبانی، ایران و آمریکا.

1 - دکترای روانشناسی تربیتی، استادیار دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تبریز

مقایسه دانش آموزان دو زبانه و یک زبانه در وضعیت سواد
خواندن بر اساس مطالعه بین‌المللی پیشرفت سواد خواندن
(PIRLS-2006)

دکتر عبدالعظیم کریمی¹ - مسعود کبیری²

چکیده

در این عملکرد دانش‌آموزان کلاس چهارم دبستان دو زبانه و غیردو زبانه در وضعیت سواد خواندن مورد مقایسه قرار گرفت. بدین به‌منظور از داده‌های مطالعه بین‌المللی پیشرفت سواد خواندن (PIRLS) استفاده شد. تعداد 378 دانش‌آموز دو زبانه و 1380 دانش‌آموز غیردو زبانه با استفاده از روش هم‌تاسازی نمرات جبرانی انتخاب شدند و داده‌های آنان با وزن نمونه‌گیری دانش‌آموزان وزن داده شد و سپس خطای استاندارد با استفاده از روش تکراری جایگزاری جک‌نایف محاسبه شد. عملکرد این دو گروه از دانش‌آموزان به‌طور جداگانه در کل آزمون، متون اطلاعات و ادبی و همچنین فرآیند خواندن استنباط مستقیم و تفسیر کردن مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج نشان داد که عملکرد دانش‌آموزان یک زبانه در خواندن و درک متون ارائه شده در کلیه موارد بالاتر از دانش‌آموزان دو زبانه است. به‌طور کلی یافته‌های پژوهش اهمیت توجه بیشتر بر آموزش دانش‌آموزان دو زبانه در درس خواندن و زبان فارسی را به‌عنوان یکی از کلیدهای اساسی در موفقیت تحصیلی خاطر نشان کرد.

واژگان کلیدی: دانش‌آموزان دو زبانه، دانش‌آموزان یک زبانه، مطالعه پرلز، سواد خواندن.

1 - مدیر مرکز ملی مطالعات تیمز و پرلز، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
2 - مدیر داده پردازی مرکز ملی مطالعات تیمز و پرلز، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

دوزبانگی و رویکردهای مناسب آموزشی برای پرورش مهارت خواندن

دکتر موسی پیری¹ - دکتر محرم آقازاده²

چکیده

هدف مقاله‌ی حاضر، بررسی رویکردهای مناسب آموزشی برای پرورش مهارت خواندن در مناطق دوزبانه است. دوزبانگی به استفاده منظم از دو زبان (بابتیتر) اطلاق می‌گردد که با دو مفهوم فردی و اجتماعی به کار می‌رود. هدف اساسی برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی توجه به تقویت و پرورش مهارت‌های، گوش دادن خواندن، صحبت کردن و نوشتن است. از میان مهارت‌های زبانی، مهارت خواندن یکی از مهم‌ترین نیازهای یادگیری دانش‌آموزان در زندگی امروز و شاید بتوان مهم‌ترین مهارت در بین مهارت‌های آموزشی دانست. یافته‌های مطالعه‌ی سه نوع الگوی مشخص را برای آموزش مهارت خواندن در فرایند آموزش معرفی می‌کند که در الگوی داده - محور به رمز گشایی از نشانه‌های نوشتاری و فهم و درک معنا، در الگوی مفهوم - محور بردانش قبلی و در الگوی تعاملی فرایندهای داده - محور و مفهوم محور در تعامل با یکدیگر هستند و طبق این الگو، درک معنا که به آن "ساخت معنا" گفته می‌شود بر آیند بازشناسی ممیزه‌های متنی درون داده‌های ذهنی ماست.

کلیدواژه‌ها: دوزبانگی، مهارت خواندن، رویکرد مناسب آموزشی، الگوهای درک خواندن .

1 - استادیار دانشگاه تربیت معلم آذربایجان

2 - مشاور ارشد برنامه‌ی درسی و آموزش یونسکو

مقایسه‌ی میزان آمادگی و پیشرفت زبانی دانش‌آموزان پیش‌دبستانی رفته و نرفته‌ی پایه‌ی یکم و دوم مناطق دو زبانه

دکتر منصور علی حمیدی¹ - سمیه رسولی² - رامین نوظهوری پهرآباد³

چکیده:

این پژوهش در زمره‌ی پژوهش‌هایی است که به دوگانگی زبان خانه و آموزشگاه پرداخته‌اند. در این پژوهش به مقایسه‌ی میزان آمادگی زبانی و پیشرفت زبانی دانش‌آموزانی که دوره‌ی پیش‌دبستانی را گذرانده‌اند با دانش‌آموزانی که این دوره را نگذرانده‌اند. در شهرستان مراغه در سال تحصیلی 88-89 پرداخته شده است. روش انجام پژوهش توصیفی از نوع علی - مقایسه‌ای است. نمونه این پژوهش به روش تصادفی چند مرحله‌ای از میان دانش‌آموزان آذری زبان پایه‌های یکم و دوم دبستان شهر مراغه انتخاب شدند 100 دانش‌آموز (50 پسر و 50 دختر) از پایه‌ی یکم و 100 دانش‌آموز (50 پسر و 50 دختر) از پایه‌ی دوم. از هر پایه 50 نفر پیش‌دبستانی رفته و 50 نفر پیش‌دبستانی نرفته انتخاب شد. دلیل انتخاب نمونه‌ای به این بزرگی پیروی از پژوهش‌های پیشین مشابه بوده است. سپس داده‌های مورد نیاز از طریق اجرای آزمون‌های آمادگی زبانی و پیشرفت زبانی و نیز نگرش‌نامه گردآوری شدند. بررسی داده‌ها از طریق آمار توصیفی و تجزیه و تحلیل آنها از طریق آمار استنباطی صورت گرفت یافته‌های این پژوهش نشان داد که

1 - استادیار دانشگاه الزهراء تهران

2 - دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه الزهراء

3 - کارشناس ارشد برنامه‌ریزی درسی

بین دانش‌آموزان پیش‌دبستانی رفته و نرفته در پایه‌ی یکم از نظر میزان آمادگی زبانی تفاوت معناداری وجود دارد ($t=6/7$). مقایسه‌ی میانگین در آزمون پیشرفت زبانی پایه‌ی دوم نیز نشان دهنده‌ی تفاوت معناداری میان دو گروه پیش‌دبستانی رفته و نرفته است که این تفاوت با کمک آزمون تی ناوابسته معنی دار بوده است ($t=6/9$). این نتایج با داده‌های حاصل از نگرش‌نامه که به بررسی تفاوت کاربرد زبان فارسی در دو جنس پرداخته است نیز هم‌خوانی دارد. میزان کاربرد زبان فارسی در کلاس‌های دخترانه بیشتر از کلاس‌های پسرانه است. محاسبه شده (در پایه‌ی یکم $k^2=13/25$) و (در پایه‌ی دوم $k^2=26/64$) برآورد شد.

کلیدواژه‌ها: دوگانگی زبان، آمادگی زبانی، پیشرفت زبانی، پیش‌دبستانی.

رویکردها و استراتژی های آموزشی دو زبانه و پیامدهای شناختی عاطفی و اجتماعی آن

دکتر شهرام واحدی¹

چکیده

امروزه دو زبانی و چند زبانی یک پدیده جهانی است و تقریباً به ندرت می توان کشوری سراغ داشت که دست کم بخش کوچکی از جمعیت آن به دو یا چند زبان تکلم نکند. در بسیاری از کشورها علاوه بر زبان رسمی آموزش و پرورش، زبان یا زبان های دیگر یا لهجه ها و گویش هایی نیز وجود دارد که بهره برداری از این زبان آموزش و یادگیری دانش آموزان را ارتقا خواهد بخشید. بدون تردید، دوزبانی یا چند زبانی یکی از مسایل خطیر نظام آموزشی کشور است که معضلات عدیده ای را در آموزش رسمی به ویژه در سال های نخست ایجاد کرده است. برای آموزش کودکان دارای اقلیت زبانی، فرزندان مهاجران، پناهندگان و کودکان بومی در کشورهای مختلف از رویکرد تعلیم و تربیت دوزبانه استفاده می شود. در مقاله حاضر روش های دوزبانه شدن، انواع برنامه های تعلیم و تربیت دوزبانه، اثربخشی مدل های تعلیم و تربیت دوزبانه، پیامدهای دوزبانی مورد بحث قرار خواهد گرفت.

واژگان کلیدی : دوزبانی، تعلیم و تربیت دوزبانه، زبان مادری، پیامدهای دوزبانی.

1 - استادیار روان شناسی تربیتی دانشگاه تبریز

مقایسه عملکرد دانش آموزان دوزبانه و تک زبانه در پایه دوم دوره ابتدایی

دکتر صمد ایزدی¹ - الهام حاتم زاده²

چکیده

زبان به عنوان عامل ارتباطی از نخستین لحظه های حیات در ذهن انسان نقش می بندد و او را در ردیف اشرف مخلوقات قرار می دهد . به همین خاطر هنگام شمردن وظایف آموزش و پرورش ، زبان آموزی را در سر لوحه ی این وظایف قرار می دهند و همه جا آموزش زبان بخش مهمی از برنامه درسی دانش آموزان را به خود اختصاص می دهد . در عصر حاضر با افزایش ارتباطات بین المللی و اینترنتی ، جایگاه برخی زبان های خارجی به ویژه زبان انگلیسی به عنوان زبان اول دنیا غیر قابل انکار است . پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر آموزش با سیستم دو زبانه بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان انجام شده است. جامعه آماری 78 دانش آموز می باشند، که با دو سیستم یک زبانه و دو زبانه در پایه دوم مدارس دخترانه و پسرانه ابتدایی مجتمع آموزشی غیر انتفاعی بابلسر در سال تحصیلی 86-87 مشغول به تحصیل بودند. نتایج تحقیق حاکی از وجود تفاوت معنی دار در معدل دانش آموزان دو زبانه با دانش آموزان تک زبانه دختر می باشد. و تفاوت معنی داری در عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوزبانه و تک زبانه در دروس علوم و ریاضی مشاهده نگردید.

کلیدواژه: دوزبانه ، عملکرد آموزشی، دروس ریاضی و علوم.

1 - استادیار دانشگاه مازندران

2 - دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی

رویکردها و استراتژی های آموزش دو زبانه ارتباط بین دو زبان: فرضیه وابستگی متقابل

دکتر مرضیه عارفی¹

چکیده

تحقیقات وسیعی که طی سه دهه گذشته در باره کودکان دوزبانه انجام پذیرفته است نشان می دهد که آموزش به زبان مادری نقش مهمی را در پیشرفت تحصیلی-علمی زبان دوم ایفای می نماید. کودکانی که زبان اول (مادری) خود را حفظ نموده و مفاهیم و دانش اطلاعاتی را در آن کسب نمایند، احتمال افزایش کفایت و توانش در زبان دوم بیشتر خواهد بود. در این مقاله سعی بر معرفی نظریه ای است که از پشته‌های تجربی و تحقیقی بالایی برخوردار است. نکته اصلی معرفی شده در این مقاله شواهد تجربی مربوط به مهارتهای زبان اول و دوم و چگونگی انتقال به یکدیگر است.

کلید واژه: فرضیه وابستگی متقابل - دوزبانگی - استراتژی .

1 - استادیار گروه روان شناسی - دانشگاه آزاد اسلامی - واحد ارومیه

مطالعه مهارت‌های نوشتاری کودکان دوزبانه (کرد و ترک زبان) در مدارس ابتدایی (مطالعه موردی در شهرستان مهاباد)

دکتر بهمن زندی¹ - دکتر مرضیه عارفی² - قرنی امین پور³

چکیده

تحقیق حاضر به بررسی تأثیر دو زبانی بر مهارت نوشتار (زبان فارسی) دانش‌آموزان مقطع ابتدایی (کلاس چهارم و پنجم) می‌پردازد. نوشتن یک فرایند پیچیده‌ای است که در آن یک ایده تعمیم یافته و سازمان دهی و بوجود آوردن این ایده نیازمند انعطاف در فعالیت‌های ذهنی یادگیرنده است. بنظر می‌رسد که کودکان دوزبانه، برای نوشتن به زبان دوم، فرایندهای شناختی متفاوت را بکار می‌گیرند. جهت اندازه‌گیری مهارت نوشتاری کودکان دو زبانه، ابتدا بازدهی زبانی آنان را اندازه گرفته و سپس متغیرهای جمعیت شناختی را مورد سنجش قرار گرفتند. در این تحقیق بازدهی زبانی به معنی طول جمله و پیچیدگی جمله است. اندازه‌گیری بازدهی زبانی براساس شمارش تعداد کلمات، جملات ساده و پیچیده است.

کلیه دانش‌آموزان پایه‌های چهارم و پنجم ابتدایی شهرستان مهاباد جامعه آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند. از این میان به شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای تعداد 315 نفر دانش‌آموز دختر و پسر کرد انتخاب شدند. 50 نفر دانش‌آموز ترک زبان (25 دختر، 25 پسر) به علت محدودیت نمونه، به شیوه‌ی استعلام از آموزش و پرورش منطقه

1 - دانشیار دانشگاه پیام نور - واحد تهران

2 - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی - واحد ارومیه

3 - آموزش و پرورش مهاباد

مه‌آباد انتخاب شدند. نتایج حاکی از آن بود که میان مهارت نوشتار دانش‌آموزان دوزبانه کرد و ترک از لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود ندارد. ، سواد والدین (پدر) تاثیر معنی داری بر مهارت نوشتار دانش‌آموزان دوزبانه دارد. جنسیت تفاوت معناداری میان مهارت نوشتار دانش‌آموزان دختر و پسر با یکدیگر تفاوت معنی داری دارند.

کلید واژه ها: مهارت نوشتاری- کودکان دوزبانه- ترک زبان و کرد زبان- مه‌آباد .

نقش دوگانگی زبان خانه و مدرسه در عملکرد سواد خواندن باتوجه به متغیرهای شخصی بر اساس مطالعات پرلز (2006)

دکتر منصور بیرامی¹ - آیت اله فتحی² - اصغر شیر علی پور³

چکیده

مطالعه بین المللی پیشرفت سواد خواندن (PIRLS) مطالعه ای تطبیقی در زمینه سواد خواندن کودکان است. هدف از این مطالعه بررسی پیشرفت سواد خواندن و عوامل تاثیر گذار بر آن می باشد. بنابراین هدف مطالعه حاضر بررسی نقش دوگانگی زبان خانه و مدرسه در عملکرد سواد خواندن باتوجه به متغیرهای شخصی بر اساس مطالعات پرلز (2006) می باشد. برای تحلیل داده های پژوهش از روش مدل معادلات ساختاری استفاده گردید. نتایج حاصل از این مدل نشان داد که از میان مسیرهای موجود در الگو، تنها یک مسیر یعنی تأثیر مستقیم، نگرش نسبت به خواندن بر عملکرد سواد خواندن با احتمال 95 درصد معنا دار نیستند ولی بقیه مسیرها یعنی تأثیر مستقیم میزان گویش به زبان خانه و مدرسه بر عملکرد سواد خواندن و نگرش نسبت به خواندن و خودپنداره خواندن مثبت و معنا دار است. همچنین تأثیر مستقیم متغیر خودپنداره خواندن بر عملکرد سواد خواندن مثبت و معنا دار است. میزان واریانس تبیین شده توسط متغیرهای موجود در الگو برای متغیرهای نگرش نسبت به خواندن، خودپنداره خواندن و عملکرد سواد خواندن به ترتیب 0/01، 0/16 و 0/53 درصد است. از اثرات غیر مستقیم فقط اثر غیر مستقیم میزان گویش به زبان مدرسه

1 - استادیار دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

2 - دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه تبریز

3 - دانشجوی کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی دانشگاه تهران

در خانه معنادار می باشد. بدین معنا که متغیر زبان خانه و مدرسه از طریق تأثیر بر متغیر های نگرش به خواندن و خودپنداره خواندن بر متغیر عملکرد سواد خواندن تأثیر غیر مستقیم می گذارد. علاوه بر این اثرات کلی تمامی مسیرهای مشخص شده در مدل به غیر از رابطه نگرش به خواندن با خودپنداره خواندن تأیید شد.

واژه های کلیدی: سواد خواندن، دوزبانگی، نگرش ، خودپنداره.

بررسی مشکلات آموزشی و عاطفی دانش آموزان ابتدایی در مناطق دو زبانه از دیدگاه دانشجویان کرد زبان

دکتر عباس شکاری و علی یزد خواستی¹ - دکتر عباس زارعی و علی رحیمی²
لیلا گوهری³

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی مشکلات و مسائل تحصیلی دانش آموزان دوزبانه از دیدگاه دانشجویان کرد زبان دانشگاه ایلام در سال تحصیلی 88 - 1387 می باشد. پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی و از روش تحقیق توصیفی- پیمایشی استفاده شده است. ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته با مقیاس پنج گزینه ای لیکرت، دارای ابعاد تحصیلی (آموزشی، عاطفی) و 40 سوال بسته پاسخ و 2 سوال باز پاسخ است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان کرد زبان دانشگاه ایلام می باشد که تعداد 4000 نفر دانشجو در سال 1387-1388 می باشند. جامعه نمونه تعداد 300 نفر از دانشجویان کرد زبان دانشگاه ایلام با روش نمونه گیری تصادفی ساده بر اساس جدول مورگان و جرسی انتخاب شدند. جهت تجزیه و تحلیل داده ها، در سطح استنباطی از آزمون نا پارامتریک خی 2 یا کا اسکوئر، استفاده شد که فرضیات با سطح اطمینان 95% تایید شدند. یافته های پژوهش نشان داد که آموزش به زبان غیر مادری با مسائل تحصیلی دانش آموزان دوزبانه رابطه معنا دار دارد.

واژگان کلیدی: آموزش به زبان مادری - مسائل تحصیلی کرد زبانها دوزبانی .

1 - اعضای گروه علوم تربیتی دانشگاه کاشان
2 - اعضای گروه زبان انگلیسی دانشگاه کاشان
3 - کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی

تشخیص چرایی و چگونگی تعلیم و تربیت دوزبانه از طریق فراتحلیل

دکتر جواد مصرآبادی¹

چکیده

دوزبانگی یکی از مسایل خطیر نظام آموزشی کشورهای چند زبانه به ویژه ایران است. یکی از راهکارهای مقابله با این مسئله تعلیم و تربیت دوزبانه است. تعدادی از مطالعات خارج از کشور در زمینه تعلیم و تربیت دو زبانگی در کشور های مختلف نشان می دهند که چنین آموزش هایی دارای نتایج مثبتی است. علیرغم مشخص شدن مزایای نسبی آموزش دوزبانگی هنوز پژوهش جامعی در قالب یک فراتحلیل بر روی پژوهش های داخل اجرا نشده است. از آنجا که یافته های فراتحلیل نتایج تراکمی چندین پژوهش را نشان می دهد، باعث خاتمه به سوگیری های ناشی از انتخاب تحقیق می شود. همچنین فراتحلیل نقاط ضعف و قوت پژوهش های پیشین را مشخص می سازد تا در تحقیقات آتی از تکرار نقاط ضعف پرهیز و بر نقاط قوت تأکید بیشتری شود. نتایج فراتحلیل بر روی پیامدهای دوزبانگی می تواند به تصمیمات برنامه ریزان درسی در مورد اصل داشتن یا نداشتن یک برنامه درسی آموزش دوزبانه کمک کند. همچنین یافته های پژوهشی مربوط به اثربخشی آموزش دوزبانگی مربوط به تحقیقات خارجی می باشند می توانند تا حدی تصمیم احتمالی برنامه ریزان درسی در چگونگی تدوین یک برنامه آموزشی دوزبانه و همچنین میزان توفیق اجرای چنین برنامه ای را تحت تأثیر قرار دهد.

کلید واژه ها: چند زبانه - دوزبانگی - پیامد - فراتحلیل .

1 - استادیار دانشگاه تربیت معلم آذربایجان

میزان ذخیره تکواژهای قاموسی دانش‌آموزان دوزبانه ترک - فارس و همتایان یک زبانه تهرانی: یک بررسی مقابله‌ای

دکتر بهروز محمودی بختیاری¹ - گلایل همته²

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی مقابله‌ای میزان ذخیره واژگانی تکواژهای قاموسی در دانش‌آموزان دو زبانه ترک - فارس و دانش‌آموزان یک زبانه تهرانی فارسی زبان پایه دوم ابتدایی می‌پردازد، که به صورت میدانی - کتابخانه‌ای و با روش نمونه‌گیری طبقاتی صورت گرفته است. جامعه آماری این پژوهش، 44 دانش‌آموز دختر کلاس دوم ابتدایی از دو مدرسه دخترانه استان تهران (منطقه یک و منطقه 17 تهران) در سال تحصیلی 82-83 هستند که به طور غیرتصادفی، گزینش و مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. در این پژوهش روش "تحلیل محتوا" اتخاذ گردیده و از طریق تحلیل محتوای پیکره زبانی و دست نوشته‌های دانش‌آموزان، تکواژهای قاموسی موجود در آزمونها مورد بررسی قرار گرفته است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش: (1) آزمون مصور داستان گوئی، (2) آزمون مصور صفت‌طلب، (3) آزمون هم معنایی، (4) آزمون تضاد معنایی، و (5) آزمون جمله‌سازی بوده است. در جریان این پژوهش معلوم شد که تنوع تکواژهای قاموسی دانش‌آموزان دو زبانه بیشتر از دانش‌آموزان یک زبانه است، و تداخل زبانی ویژه‌ای از زبان اول در

1 - عضو هیات علمی دانشگاه تهران

2 - کارشناس ارشد زبان‌شناسی و پژوهشگر

زبان دوم دوزبانه‌ها وجود ندارد، ولی کودکان یک زبانه در
آزمونهای پردازش تضاد معنایی و هم معنایی، عملکرد بهتری
نسبت به کودکان دو زبانه دارند.

کلیدواژه‌ها: دوزبانگی، ترکی - فارسی، بررسی مقابله‌ای، ذخیره
واژگانی.

مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مناطق دو زبانه با دانش آموزان تک زبانه استان اصفهان در سال تحصیلی 88-1387

طیبه احتشامی¹ - سید غفار موسوی²

چکیده

در جهان کنونی پدیده دوزبانگی امری عادی است و یافتن کشوری که در بین گویشگران آن حداقل دو زبان وجود نداشته باشد تقریباً امری محال به نظر می‌رسد. دوزبانگی پدیده‌ای است جهانی که در اکثر کشورهای جهان وجود دارد و عبارت از حالتی است که، فرد به زبان دیگری غیر از زبان مادری خود آموزش می‌بیند. پژوهش حاضر بر آن است تا پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مناطق دو زبانه با دانش آموزان تک زبانه استان اصفهان را بررسی و با یکدیگر مقایسه نماید.

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش آموزان سه دوره تحصیلی مناطق و نواحی 40 گانه استان اصفهان در سال تحصیلی 88-87 تشکیل می‌دهند. گروه نمونه شامل 6 منطقه مربوط به دانش آموزان دو زبانه و 6 منطقه مربوط به دانش آموزان تک زبانه استان می‌باشد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS استفاده گردیده است. یافته‌ها و نتیجه گیری: یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از آن است که پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوزبانه و تک زبانه استان اصفهان در کلیه

1- کارشناس پژوهش و تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان اصفهان
2- کارشناس پژوهش و تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان اصفهان

دوره های تحصیلی تفاوت معناداری ندارد. میزان پیشرفت تحصیلی این دانش آموزان در دوره های ابتدایی تفاوت معناداری دارد اما در میزان پیشرفت تحصیلی آنان در دوره راهنمایی و متوسطه تفاوت معنادار نمی باشد. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دوزبانه و تک زبانه استان اصفهان تفاوت معناداری دارد ولی در میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر تفاوت معنادار نمی باشد.

کلید واژه ها: پیشرفت تحصیلی - دو زبانه - تک زبانه - زبان مادری.

اختلافات معنایی لغات در شرایط آموزش دو زبانه

احد حمیدی کندول¹

چکیده

هنگامی که فردی زبانی را آموزش می بیند که زبان مادری وی نمی باشد، از یک طرف، او برای لغات در زبان مادری خود، معنایی نهادینه ای را در پیش زمینه ی فکری خود دارد که با توجه به خصوصیات همان زبان مادری وی برای او تعریف شده است و از طرف دیگر، او با لغات جدیدی در قالب اشکال و صداهای متفاوتی آشنا می شود. برای درک معنای لغات جدید، هم آموزش دهنده و هم آموزش گیرنده، هر دو ساده ترین راه را انتخاب می کنند که متوسل شدن به مترادف یابی می باشد. به عبارت دیگر، برای هر لغت جدید در زبان دوم، مترادفی در زبان مادری جستجو می شود. چون معنای لغات در یک زبان وابسته به فاکتورهای جامعه شناختی، روانشناختی و فرهنگی مردمی می باشد که به همان زبان تکلم می کنند، در نتیجه آموزش دهنده ی زبان دوم باید به اختلافات معنایی واژگان زبان مادری و مترادف آنها در زبان دوم شناخت داشته باشد تا از بروز تداخلات منفی معنایی در گفتار و نوشتار آموزش گیرنده زبان دوم احتراز نماید. در این مقاله به تشریح روش هایی می پردازیم که اختلافات منفی معنایی را در زبان مادری و در زبان دوم به حداقل برساند.

کلیدواژه: دوزبانی، زبان مادری، زبان دوم، معنی، جامعه شناختی، گویش .

1 - دانشجوی دکترای ادبیات فرانسه دانشگاه تبریز

لزوم تدریس زبان مادری دو‌زبانه های ایران رویکردهای علمی، اخلاقی و سیاسی

فرهاد مظلوم¹

چکیده

هدف از این مقاله بررسی اهمیت تدریس زبان بومی دو‌زبانه ها می باشد. نیاز به تدریس زبان بومی از سه چشم انداز مورد مطالعه قرار گرفته است. در رویکرد علمی، به نوع خاص دو‌زبانگی موجود اشاره می شود و شرایط لازم برای دوزبانه ها جهت بهره مندی از امتیازها و تاثیرهای مثبت دوزبانگی (مثل آگاهی فرا زبانی، کنترل شناختی، خلاقیت و حل مسئله) تبیین می گردد. رویکرد دوم به مسئولیت سیاست‌گذاران زبانی- فرهنگی در دو محور «بوم شناسی زبان» و «هویت» می پردازد و اهمیت تنوع بوم-زبانی را از منظرهای جامعه شناسی زبان و زیبایی شناسی خاطر نشان می سازد. رویکرد سیاسی با بررسی دو مقوله «چالش های بین المللی و خارجی» و «چالش های داخلی» به ارتباط تنگاتنگ زبان و سیاست اشاره کرده و بر لزوم بازنگری در سیاست زبانی و عدالت آموزشی تاکید می کند.

کلمات کلیدی: دوزبانگی، چشم اندازهای علمی - عدالت آموزشی .

1 - دانشجوی دکترای آموزش زبان انگلیسی، دانشگاه تربیت معلم تهران

تجزیه تحلیلی محاوره ای بر روی یادگیرنده های یک زبان خارجی یک مطالعه موضوعی بر روی یادگیرندگان ایرانی زبان انگلیسی

اصغر بسطامی بندپی¹

چکیده

این مطالعه تلاشی است در جهت ارائه اطلاعاتی در مورد اینکه چرا یادگیری یک زبان دوم (L2) یا زبان خارجی (FL) همیشه یک نگرانی جدی بوده است. یادگیری زبان دوم مطالعه ای است که در آن شخص زبانی به غیر از زبان مادری اش را یاد می گیرد، داخل یا خارج از یک کلاس. سوالی که این مطالعه تلاش در پاسخ آن دارد این است که آیا رابطه ای بین یاد گرفتن یک زبان دوم و عوامل کلاسی (محیطی) وجود دارد یا خیر. برای پاسخ به این سوال، گروهی شامل 30 دانش آموز دختر از یک موسسه زبان انگلیسی ایرانی و سطح میانی که می تواند مثال خوبی از دانش آموزانی که در مرحله یادگیری هستند باشد انتخاب شدند تا توسط معلمی دارای استراتژی های تدریس در حال به کار رفتن در همان موسسه تدریس شوند. از کلاس فوق الذکر فیلم برداری شد و سپس فیلم به صورت دست نویس درآمد و از لحاظ اشتباه های معلم و بازخورد دانش آموزان آنالیز شد. فاکتورهایی مانند استراتژی تدریس، مواد تدریس، محیط تدریس، تاثیرهای تشویق داشتن قوانین ثابت، و تاثیرات مثبت و منفی هر کدام از آنها در زمان تدریس به جهت داشتن کلاسی فعال و موثر مورد توجه قرار گرفتند، و

1 - دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد تنکابن

سرانجام مشخص شد که فاکتورهایی که تاثیر مثبتی دارند می توانند فرآیند تدریس را تسهیل بخشند. همچنین مشخص شد که مدرسی که این فاکتورها را مد نظر داشته باشد می تواند بسیار موفق تر از سایرین باشد و و دانش آموزانی فعال تر و موفق تر داشته باشد.

کلمات کلیدی: معلم با تجربه، قوانین ثابت، اعتماد به نفس، استراتژی تدریس.

فرا تحلیل تحقیقات انجام یافته در حوزه ی آموزش دوزبانه چشم اندازی از زبان کُردی

عبداله صوفی¹

چکیده

در گستره ی بی کران فرهنگ بشری، از وقتی که واژه، ابداع گردید؛ انسان توانست مظاهر طبیعت را به «آوا» بدل سازد. تاریخ بشری از لحظه ای آغاز می شود که خط ابداع گردید. در باب پیدایش زبان کُردی همه ی صاحب نظران اتفاق قول دارند که زبان کُردی از منشأ زبان بسیار کهن هندو اروپایی و خاندان زبان هندو ایرانی و خانواده ی زبان ایرانی است. زبان کُردی به علت این که از بزرگ ترین و اصیل ترین زبان های ایرانی است از اهمیت و ارزشی خاص برخوردار است. زبان کُردی سه لهجه ی اصلی دارد؛ هر کدام شامل زیر لهجه های متعدد می باشد. در مقاله ی حاضر زبان کُردی از حیث اصالت بررسی شده است.

واژه های کلیدی: زبان هندو اروپایی ، زبان کُردی و الفبای زبان کُردی .

1- کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی

مقایسه نگرش دانشجویان دختر و پسر دوزبانه - کردزبان و
فارس زبان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلام آباد غرب نسبت
به تکلم به زبان فارسی (به عنوان زبان دومشان) و بررسی
وضعیت زبان کردی کرمانشاهی

اکرم کرانی¹ - نسرين کرانی²

چکیده

زبان توسط افرادی که در اجتماع زندگی می کنند مورد استفاده قرار می گیرد. همه این افراد دارای ویژگی های یکسانی نمی باشند و به لحاظ سن، جنس موقعیت اجتماعی و ... با یکدیگر متفاوتند. بنابراین طبیعی است زبانی که بدان تلفظ می کنند نیز دارای تفاوتهایی می باشد. بررسی ها نشان می دهد که زنان بیش از مردان ترجیح می دهند از گونه های استاندارد استفاده کنند و می خواهند به کودکانشان زبانی را بیاموزند که از وجهه اجتماعی بالایی برخوردار باشد. بدین ترتیب اگر زنان از یاد دادن زبان بومی به فرزندانشان اجتناب کنند، زبان محلی دیگر گویشوری نخواهد داشت. در این تحقیق پس از توضیح دوزبانگی و نقش جنسیت در انتخاب زبان، این فرضیه ها مورد بررسی قرار می گیرند:

1. نگرش دانشجویان دختر و پسر نسبت به زبان کردی یکسان است.
2. رفتار دانشجویان دختر و پسر نسبت به زبان کردی یکسان است.
3. احساس دانشجویان دختر و پسر نسبت به زبان کردی یکسان است.

1 - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه
2 - دبیر ناحیه سه کرمانشاه

4. تاثیر محل سکونت دانشجویان بر روی نگرش آنها نسبت به زبان کردی - یکسان است.
 5. تاثیر محل سکونت دانشجویان بر روی رفتار در استفاده از زبان کردی یکسان است.
 6. تاثیر محل سکونت دانشجویان بر روی احساس آنها نسبت به زبان کردی یکسان است.
- واژه های کلیدی :** دوزبانگی، جنسیت، دوزبانانه.

نگرشی بر دوزبانگی در آموزش و پرورش و ارائه راهکار های اثر بخش آموزش دوزبانگی

آذر تاجور¹ - سیاوش پورطهماسبی² - میرمحمد سید کلان³

چکیده

مناظرات در مورد آموزش دو زبانی همچنان مباحث متعددی را در میان مخالفان و موافقان این نظریه دامن می زند . آموزش برای دانش آموزان اقلیت زبانی در ایران موضوع پیچیده ای شده و موجب طرح تئوریهای آموزشی متقابل در این خصوص شده است. بعلاوه مسائلی مانند ارزش های مطرح در جامعه ایرانی و دامنه اثرات میان فرهنگی را نیز به چالش کشیده است ، در حالیکه فرزندان آموزش دو زبانه معتقدند که این کار باعث افزایش سطح موفقیت های تحصیلی دانش آموزان می شود، مخالفان براین باورند که به افت تحصیلی دانش آموزان انجامیده است. موفقیت یا شکست آموزش دو زبانه لزوما نمی تواند مورد استفاده قرار گیرد . چرا که برنامه ها آموزشی دو زبانه متعددی برای دانش آموزان اجرا می شود. این برنامه ها از نظر میزان ارتقا^۱ و یا استفاده از زبان فارسی یا زبان مورد استفاده در خانه توسط دانش آموز در کلاس متفاوتند . بنابراین بنظر می رسد که میزان دو زبانی در برنامه های مختلف متفاوت است .

واژه های کلیدی: دوزبانگی ، آموزش و پرورش ، دانش آموز ، معلم، راهکار .

1 - کارشناس ارشد مدیریت آموزشی و دبیر آموزش و پرورش بخش آنگوت

2 - مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بيله سوار

3 - کارشناس ارشد مدیریت آموزشی و دبیر آموزش و پرورش شهرستان گرمی

تأثیر عوامل نگرش و جنسیت در بکارگیری زبان دوم

اسماعیل صفایی اصل¹

چکیده

از میان عوامل مؤثر در فرآیند یادگیری زبان دوم و نیز بهره‌گیری از آن در موقعیت‌های تعاملی مختلف می‌توان به نقش اساسی دو عامل نگرش و جنسیت اشاره کرد. زبان آموزان براساس نوع نگرش خود نسبت به زبان دوم و استفاده از آن از هم متفاوتند؛ به عبارتی دیگر نگرش مثبت و یا منفی زبان آموزان نسبت به یادگیری و استفاده از زبان دوم در تحقق و یا عدم تحقق فرایند مذکور نقشی حیاتی ایفا می‌کند. عامل جنسیت نیز می‌تواند زبان آموزان را در یادگیری زبان دوم از هم متمایز سازد. بدین معنی که زبان آموزان دختر و پسر از نظر میزان یادگیری از زبان دوم رفتار مشابهی را نشان نمی‌دهند. در مقاله حاضر تلاش شده است تا چگونگی تأثیر جنسیت دانش آموزان دو زبانه شهرستان مرند بر نوع نگرش آنها نسبت به استفاده از زبان فارسی به عنوان زبان دوم از یک سو و تأثیر نگرش آنها بر بهره‌گیری از زبان فارسی در موقعیت‌های زبانی مختلف از سوی دیگر بررسی شود. به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای تجزیه و تحلیل از یک پرسشنامه 39 عبارتی استفاده شد. این عبارات برای ارزیابی سه عنصر تشکیل‌دهنده نگرش (احساس شناخت و رفتار) به سه گروه 13 عبارتی تقسیم شد. آزمودنی‌ها برای نشان دادن میزان مخالفت یا موافقت خود با این عبارات کافی بود فقط یکی از گزینه‌های ارائه شده بدنبال

1- کارشناس ارشد زبان شناسی همگانی

هر عبارت را انتخاب کنند پس از جمع آوری اطلاعات به منظور تحلیل آنها از بسته آماری SPSS استفاده شد .

این پژوهش نشان داد که جنسیت دانش آموزان نوع نگرش آنها نسبت به استفاده از زبان فارسی در موقعیت های مختلف را بطور مستقیم تحت تأثیر قرار می دهد. دانش آموزان دختر در مقایسه با دانش آموزان پسر دارای نگرش مثبت تری نسبت به تکلم به زبان فارسی هستند . این پژوهش هم چنین نشان داد که دانش آموزان بر پایه نگرش جنس - بنیان خود از میان دو زبان فارسی و ترکی دست به انتخاب می زنند. دانش آموزان دختر در مقایسه با دانش آموزان پسر بر اساس نگرش مثبت تر خود ترجیح می دهند که در برخی تعاملات روزمره به ویژه در محیط های آموزشی، زبان فارسی را جایگزین زبان مادری خود نمایند. گفتیم در برخی تعاملات زبانی روزمره، چراکه نگرش مثبت دانش آموزان دختر باعث شیفتگی کامل آنها در زبان فارسی

نمی شود. در حقیقت در موقعیت هایی نظیر تعامل با معلمان در خارج از محیط های آموزشی و تعامل با دیگر اعضای خانواده ، آنها همانند دانش آموزان پسر از زبان مادری خود یعنی ترکی استفاده می کنند.

واژه های کلیدی : نگرش، جنسیت ، زبان دوم .

دوزبانگی و آموزش زبان فارسی

اکرم باقری¹

چکیده

فرهنگ و زبان هر کودک ادراک و برداشت‌های ویژه‌ای را در وی ایجاد می‌کند و این برداشت به نوبه خود موجب پیدایش الگوهای متفاوت تفکر، سبک‌های یادگیری مختلف و تفاوت‌های رفتاری افراد می‌شود. بنابراین موفقیت هر دانش‌آموز به فرهنگ و زبان خاص او بر می‌گردد. به علاوه ویژگی‌هایی چون زبان مادری جنسیت، ارزشهای مذهبی و حتی ترجیحات غذایی در انطباق یا عدم انطباق او با مدرسه موثر هستند. زبان تعدادی از دانش‌آموزان ممکن است به علت تعلق آنها به خرده فرهنگ‌های جامعه با زبان رسمی متفاوت باشد. در چنین صورتی دانش‌آموزان با فرق فرهنگی دارای زمینه‌های فرهنگی غیرهمسان خواهند بود. ممکن است این گروه با نیازهایی مواجه شوند که از انتظارات فرهنگی خود متفاوت باشد و در نتیجه عملکرد شناختی در سطح پایین‌تر از خود بروز دهند. آنان می‌توانند این مشکلات را به دلیل اعتماد به نفس و پایه شناختی زبانی لازم به آسانی برطرف کنند. به این ترتیب در تعلیم و تربیت با مسئله‌ای به نام دوزبانگی یا چند زبانگی روبرو می‌شویم. این مقاله به بررسی مشکلات دانش‌آموزان دو زبانه و آموزش زبان فارسی پرداخته است

کلید واژه ها: دوزبانگی، آموزش، زبان فارسی، زبان مادری.

1- کارشناس ارشد ادبیات فارسی و مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

نظریه ها، رویکردها و استراتژی های آموزش دو زبانه

امین ناصری¹

چکیده

دو زبانی پدیده‌ای است جهانی که در اکثر کشورهای جهان وجود دارد و عبارت است از حالتی که فرد به زبان دیگری غیر از زبان مادری خود آموزش می‌بیند. در بسیاری از کشورها و از جمله کشور ما، زمانی که کودک به سنی می‌رسد که باید تحت آموزش رسمی قرار گیرد، با زبانی غیر از زبان مادری خود و با زبانی که در سراسر کشور به عنوان زبان رسمی شناخته شده آموزش می‌بیند و از این مرحله است که پدیده دو زبانی مطرح می‌شود. بنابراین، فرد دو زبانه به فردی اطلاق می‌شود که از زمان آغاز آموزش رسمی، با زبان دیگری که در کشور عمومیت یافته و در حکم زبان دوم می‌باشد، آشنا شده و آموزش می‌بیند. در این مقاله برآنیم تا پس از تعریف دو زبانی و طبقه بندی آن بر دو اساس زمان شروع و میزان تسلط زبانی در باره ی مزایا و معایب دو زبانی نظرات پژوهشگران مختلفی را مورد بررسی قرار دهیم. به منظور درک بهتر، در مورد نظام آموزشی و پیامدهای عاطفی دو زبانی و نیز مسئله ی دو زبانی در کشورهای دیگر، مختصری به بحث خواهیم پرداخت. با توجه به آموزش دو زبانه در کشور نظریه هایی در این زمینه مطرح خواهیم کرد و پس از آن استراتژی های ممکن را مورد بررسی قرار خواهیم داد. امید است این مقاله راهی را در پیش روی محققان و زبان شناسان برای تحقیقات بیشتر قرار دهد.

واژگان کلیدی: دوزبانی، نظام آموزشی، آموزش دو زبانی، پیشرفت تحصیلی.

1- کارشناس ارشد زبان و ادبیات انگلیسی

بررسی نقش دوزبانگی در یادگیری ریاضیات و علوم تجربی دانش آموزان دو زبانه در مقایسه با دانش آموزان یک زبانه

پگاه پیروانی نیا¹ - پونه پیروانی نیا²

چکیده

در پژوهش حاضر سعی بر بررسی نقش دوزبانگی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوزبانه در مقایسه با دانش آموزان یک زبانه در دروس ریاضیات و علوم تجربی و بررسی رابطه آن با میزان پیشرفت تحصیلی آنان در دروس املا و قرائت فارسی بوده است. برای این منظور کارنامه نمرات نمونه ای 134 نفری از دانش آموز پایه پنجم ابتدایی مشتمل بر 65 دانش آموز فارسی زبان از شیراز و 69 نفر دانش آموز ترک زبان از بیضا به تصادف انتخاب شدند و نمرات دروس املا، قرائت فارسی، ریاضیات و علوم تجربی آنان از کارنامه های بایگانی شده استخراج شد. سپس برای مقایسه میانگین نمرات دو گروه در دروس ریاضی و علوم تجربی از آزمون t برای گروه های مستقل و برای بررسی همبستگی بین نمرات این دروس با هم از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج این تحقیق نشان می دهند که درک و فهم زبان آموزش در یادگیری موثر دروس به ویژه ریاضیات و علوم تجربی تاثیر بسزایی دارد و نمرات این دروس با هم دارای همبستگی بالایی می باشند.

کلمات کلیدی: دوزبانه، یک زبانه، ریاضیات، علوم تجربی.

1 - کارشناسی ارشد ریاضی، دبیر ریاضی
2 - کارشناسی ارشد زیست، دبیر زیست

دوزبانگی: مفاهیم، چالشها، راه حلها

حسن حقانی زاده¹

چکیده

یکی از مسائل اساسی و بحث برانگیز در علم زبان شناسی و شاخه های متعدد علم روان شناسی مبحث بحث برانگیز دو زبانگی یا چند زبانگی می باشد. واژه ی دو زبانگی یا چند زبانگی درباره ی افراد و یا جوامعی به کار می رود که بیش از یک زبان را در امر ارتباط به کار می گیرند. زبان اول یا زبان مادری اولین زبانی است که کودک بدون هیچ آموزشی و به طور ذاتی آن را فرا می گیرد. برخی زبان شناسان معتقدند، کلمه ((دوزبانگی کلمه ای انتزاعی است و در عالم واقعی قابل لمس و یافتن نمی باشد، زیرا هر انسانی در هر نوع دوزبانگی بالاخره یکی از زبانها را بر دیگری در شرایطی خاص مثل رویپردازی و خیال ترجیح می دهد. در این مقاله سعی بر آن شده است که علاوه بر بیان مفاهیم گسترده دوزبانگی و چند زبانگی عوامل به وجود آمدن و شرایط به وجود آمدن دو زبانگی نیز بررسی شود. هم چنین جنبه های روان شناسی دوزبانگی را بررسی می کنیم تا معلمان گرامی کار آسانتری را در برخورد با این پدیده در کلاسهایی که دانش آموزان دو زبانه دارند داشته باشند.

واژه های کلیدی: دو زبانگی - چند زبانگی - زبان اول - زبان شناسی.

1- فوق لیسانس آموزش زبان انگلیسی

دوزبانگی و زبان مادری و ارائه راهکارهای آموزشی در ارتباط با دوزبانگی

سیما صفی خانی قلی زاده¹ - عنایت اله حکیم فر²

چکیده

دو زبانه بودن یا نیاز به داشتن دو زبان و حتی چند زبان، امروزه در سطحی گسترده و جهانی مطرح است. در کشور ما نیز دوزبانگی پدیده ای فراگیر است تحقیقات در زمینه پیامدهای آموزشی - شناختی و روانی، کودکان دو زبانه و ارتباط دوزبانگی با زبان مادری نتایج متناقضی را به همراه داشته است. برخی از آنها حاکی از مهارت های زبانی و شناختی محدودتر و برخی دیگر حاکی از تاثیر مثبت دو زبانگی بر این مهارت هاست. با توجه به اینکه در سیستم آموزشی کشورمان کودکان دو زبانه در بدو ورود به مدرسه باید مسائل خود را به زبان فارسی حل کنند، به دلیل ناتوانی در درک مطالب به زبان فارسی، همواره در خطر افت تحصیلی، گوشه گیری و ترک تحصیل قرار دارند. بنابراین انجام تحقیقات گسترده در رابطه با توانش های زبانی و کودکان دو زبانه و ارائه راهکارهای صحیح در این رابطه ضروری بنظر می رسد. هدف از تحقیق حاضر نیز بررسی این مهم است. براساس بررسی نتایج تحقیقات گذشته، می توان این گونه نتیجه گرفت که چنانچه عواملی مانند سن و شرایط اقتصادی - اجتماعی، شباهت دو زبان به یکدیگر و شرایط آموزشی، تحت کنترل باشد، نه تنها دوزبانگی و زبان مادری تداخلی با هم نداشته، بلکه آموزش هر کدام سبب رشد زبان دیگر نیز می گردد.

واژه های کلیدی: دوزبانگی، زبان مادری، پیامدهای دوزبانگی.

1 - رابط تحقیقاتی آموزش و پرورش گچساران

2 - کارشناس پژوهش و تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان کهگیلویه و بویراحمد

بررسی دلایل ضعف دانش آموزان دوزبانه در مهارت نوشتن و راهکارهای رفع آن

ژیلا خانجانی¹ - فرزانه زلّقی²

چکیده

زبان فارسی یکی از مهم ترین زبان های دنیاست و تسلط به این زبان که زبان رسمی کشور است، برای همه ایرانیان ضروری است. جایگاه و اهمیت زبان فارسی در نظام اجتماعی و آموزشی، تبحر افراد جامعه را در کاربرد این زبان در تمام سطوح شنیداری، گفتاری، نوشتاری و خواندن امری الزامی نموده، به گونه ای که عدم تبحر در آن به معنی محروم شدن از ابزاری است که فرد فقط از طریق آن می تواند راه خود را به سوی جامعه باز کند و نیازهای فردی و اجتماعی خود را برآورده سازد. به این ترتیب نقش زبان در آموزش و یادگیری از اهمیت زیادی برخوردار است. زندگی انسان قابل تصور نیست زیرا هم تفکر، هم ارتباطات اجتماعی، و هم یادگیری با زبان صورت می گیرد. البته زبان فقط در گفتار خلاصه نمی شود. زبان آغازین انسان احتمالاً زبان حرکتی و زبان اشارات است. پس می توان با استفاده از امکانات بصری زبان نوشتاری را تولید نمود. از طریق زبان نوشتاری انسان قادر شده است تا از میراث فرهنگی گذشتگان استفاده کند و برای حفظ هویت و ملیت خود بکوشد. ایران کشوری چند زبانه است که زبان فارسی وحدت بخش گوناگونی های قومی آن است و به

1 - عضو علمی دانشگاه پیام نور مرکز الیگودرز

2 - کارشناس ارشد ادبیات فارسی

عنوان زبان رسمی در تمام ساختارهای اجتماعی و آموزشی استفاده می شود (هوسپیان، 1380). در چنین جامعه ای، تعداد زیادی از دانش آموزان با تسلط به زبان قومی و مادریشان و با آشنایی اندک به زبان فارسی، وارد دبستان می شوند. یعنی همه کودکان در سنین شش یا هفت سالگی وضعیت زبانی یکسانی ندارند و تسلط آنان به فارسی به یک اندازه نیست، اما از گذشته تاکنون نظام آموزشی ما فرض را بر این نهاده است که نوآموز قبلاً زبان فارسی معیار را می داند و فقط باید خواندن و نوشتن آن را بیاموزد. این فرض در کشوری چون ایران، که بسیاری از نوآموزان در خانه خود به فارسی سخن نمی گویند یا به گویشی از زبان فارسی حرف می زنند که با فارسی معیار فرق بسیار دارد، مشکلات بسیاری پدید آورده است. زیرا زبان، یعنی ابزار و شرط اصلی آموزش در اینجا به سدی بدل شده است، که خود به عنوان مانع آموزش و انتقال اطلاعات عمل می کند.

برخورد زبان‌ها، انفجار معانی

محسن آسیب‌پور¹

چکیده

هر چه بیشتر از سمت آموزش یک زبان خارجی، به سمت ترجمه کتبی، شفاهی و در نهایت دوزبانگی حرکت کنیم، از مقاومت یک زبان در برابر زبان دیگر بیشتر در شگفت خواهیم شد و به عمق این واقعیت که ارزش هر زبان در کلمات و اصطلاحات غیر قابل انتقال آنست، بیشتر پی خواهیم برد. دوزبانگی و آموزش آن (در صورتی که میان «دوزبانگی آموزشی» و «دوزبانگی اکتسابی» تمایز قائل شویم) بهترین موقعیتی است که مدرس و زبان‌آموز در آنجا، به صورت هرچه ملموس‌تر، به درک مفهوم «استقلال زبانی» نائل خواهند آمد. حال باید دید یک زبان در برخورد با زبان دیگر، تا چه حد به این «استقلال» احترام گذاشته و تا چه حد سعی در شکستن آن دارد.

واژگان کلیدی: دوزبانگی، آموزش، ترجمه، معنا، جهان‌بینی، تفاوت .

1 - دانشجوی بورسیه دکترای ادبیات فرانسه دانشگاه تبریز

آموزش دوزبانگی، حقوق فردی و عدالت آموزشی

ژیلا کاردان حلوائی¹-دکتر شهرام واحدی²

چکیده

دوزبانگی پدیده ای جهانی است که در اکثر کشور های جهان وجود دارد. معمولا اصطلاح دوزبانگی در مورد افراد و یا جوامعی به کار می رود که بیش از یک زبان را در امر ارتباط به کار می گیرند، همچنین به شیوه آموزشی که استفاده از زبانی غیر از زبان مادری کودک را به عنوان واسطه آموزشی تاکید می کند، آموزش دوزبانه اطلاق می شود. نظام های آموزشی در کشور های مختلف ممکن است رویکردهای مختلفی در برابر این پدیده اتخاذ کنند. نظام تعلیم و تربیت در کشور نیز از این امر مستثنی نبوده و صرفنظر از مشکلات زبانی با مشکلات فراوانی مواجه است. از جمله آن که بین شیوه ها و روش های آموزشی و قوانین تحول روانی کودک هیچ تناسبی وجود ندارد و برنامه آموزشی صرفا برای کاربرد کلاسی و آموزشی است. در این مقاله سعی شده است پس از تعریف دوزبانگی، وارد موضوع آموزش دوزبانه شده و از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار می گیرد. در پایان مقاله پیشنهادهای برای بهبود آموزش دوزبانه ارائه شده است.

واژگان کلیدی: دو زبانگی، آموزش دو زبانه، زبان مادری، واسطه آموزشی .

1 - دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی دانشگاه تبریز
2 - استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز

پیامدهای شناختی و عاطفی و اجتماعی آموزش دوزبانه

رقیه کفالی¹

چکیده

دو زبانی یک پدیده ی جهانی است و تقریباً به ندرت می توان کشوری را سراغ داشت که لااقل بخش کوچکی از جمعیت آن به دو یا چند زبان تکلم نکنند. آموزش دو زبانه صرف نظر از پنجره ای که به سوی جهان خارج می گشاید و غنایی که از تماس با سایر فرهنگ ها بدست می آید باعث ایجاد مشکلاتی نیز می گردد که از لحاظ نوع و هم از نظر درجه و کمیت، با توجه به ویژگیهای زبانی هر کشور با کشور دیگر متفاوت است. به هر حال دو زبانی خواه در شکل نوین و خواه در شکل سنتی آن مسائلی را برای نظام های آموزشی مطرح کرده است که پاسخگویی به آنها به بررسی های دقیق و همه جانبه نیاز دارد تا کودک هنگام ورود به مدرسه ضمن برخورداری از حس ارزشمندی و اعتماد به نفس که یک سرمایه مهم و حیاتی برای انسانهاست، بتواند دو زبانی را به عنوان جلوه ای از اهمیت غرور ملی ترویج دهد.

در این مقاله ، آموزش دو زبانه در سه ساختار متفاوت مورد بررسی قرار گرفته که هر یک به نوبه ی خود پیامدهای متفاوتی را روی تفکر ، عواطف و روابط اجتماعی افراد می گذارد.

کلید واژه ها: تفکر - عاطفه - روابط اجتماعی و دوزبانه .

1- کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی - دبیر ناحیه 3 تبریز

بررسی نظریه‌ها و عوامل مؤثر بر دوزبانگی

سارانا قوامی لاهیج¹ - علیانا قوامی لاهیج²

چکیده

دوزبانگی از مسائلی است که همواره بر آموزش و یادگیری افراد جامعه خود اثر می‌گذارد و پدیده‌ای است که امروزه در همه جای جهان مصداق دارد. فرد دوزبانه کسی است که همزمان به دو زبان صحبت می‌کند و آموزش می‌بیند. افراد یا هر دو زبان را با هم در کودکی اکتساب می‌کنند یا بعد از اکتساب زبان اول به زبان دوم آموزش می‌بینند. در مورد پدیده‌ی دوزبانگی نظرات مختلفی مطرح است و زبان‌شناسان آن را در طبقه‌بندی‌های متفاوتی قرار داده‌اند. مقاله‌ی حاضر در نظر دارد ابتدا نگاهی اجمالی به نظریه‌ها و تعاریف مختلف ارائه شده در مورد دوزبانگی انداخته سپس با توجه به این نظریه‌ها به چهار سؤال مطرح شده در پژوهش پاسخ گوید این سؤالات مفاهیم کلی دوزبانگی یعنی: دوره‌ی بحرانی چگونگی پردازش دو زبان، عملکرد مغزی دوزبانه‌ها و تأثیر دوزبانگی بر جنبه‌های شناختی را پوشش می‌دهد. در ادامه بر اساس این عوامل ملاک‌های مورد نیاز برای یک آموزگار دوزبانه برشمرده می‌شود.

واژگان کلیدی: دوزبانگی، دوره‌ی بحرانی، پردازش زبانی، شناخت.

1 - کارشناس ارشد آموزش زبان فارسی

2 - دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی - دبیر ادبیات فارسی شهرستان لاهیجان

تقابل نظریه رفتارگرایی و نظریه دستور زبان زایاگشتاری در یادگیری زبان دوم

سعدیه فرحانی¹

چکیده

از اوایل قرن بیستم تا دهه شصت میلادی (1960) نظریه رفتارگرایی بعنوان مهمترین نظریه در توجیه زبان آموزی و روشهای آموزش زبان دوم تلقی می شد. اما در واپسین سالهای دهه مذکور نظریه دستور زبان زایا توانست بر پژوهش های زبان شناسی اثر بیشتری داشته باشد. نظریه رفتارگرایی یادگیری زبان را همانند دیگر رفتارها به عنوان تشکیل عاداتهای زبانی می داند. یعنی زبان آموزی از راه انگیزه، تقلید و پاسخ، تقویت، تکرار و تشکیل عاداتهای زبانی صورت می پذیرد. در مقابل نظریه ی دستور زبان زایا قائل به این است که به افراد انسان برای پردازش زبان استعداد طبیعی ارزانی شده و یادگیرنده زبان دوم از راه قرارگرفتن در معرض زبان به صورت مناسب و تاحدودی مشابه فراگیری زبان اول در ذهن خود درباره زبان دوم قاعده هایی بنا می کند و از این راه توانش زبان دوم را کسب می نماید.

واژه های کلیدی: نظریه رفتارگرایی، نظریه دستور زبان زایا، یادگیری، زبان دوم.

1 - دبیر ناحیه 3 اهواز

پیامدهای روانی و آموزشی دو زبانی بر دانش آموزان

شهرز دانا¹ - بهرام فاتح² - سعید پورطهماسی³

چکیده

ارتباط، به منزله‌ی مبادله افکار و اطلاعات است و متداول‌ترین شیوه‌ی ارتباطی نوع انسان، زبان است. زبان در شکل‌گیری سطوح تفکر و مراحل رشدشناختی اهمیت بسزایی داشته و معمولاً با رشدشناختی و سطوح تفکر فرد ارتباط مستقیمی دارد. آموزش به زبان مادری می‌تواند به خاطر تعامل پویای فرد با خانواده و محیط زندگی به عنوان عامل مهمی در رشد شناختی بوده و در صورت نبود این آموزش، آموزش زبان تحمیلی به نقشهای محدود و ساده شناختی و مهارتهای پایین اجتماعی محدود گردیده و امکان خلاقیت علمی را کندتر می‌کند. با توجه به اینکه محتوای مطالب درسی چندان ساده، نظام‌مند و به دور از توالی مصنوعی نمی‌باشد اهمیت این مساله دوچندان می‌باشد. در این پژوهش به تقسیم بندی زبانها و و نیز روشهای آموزش زبان و دو زبانه شدن پرداخته می‌شود همچنین پیامدهای روانی و آموزشی دوزبانی بطور مفصل بحث شده و مشکلات آموزش دو زبانی مطرح می‌شود.

واژه‌گان کلیدی: دو زبانی، پیامدهای روانی و آموزشی، دانش آموزان.

1 - کارشناس ارشد و دبیر آموزش و پرورش شهرستان بيله سوار
2 - دبیر آموزش و پرورش شهرستان پارس آباد
3 - آموزگار آموزش و پرورش منطقه قشلاقدشت

بررسی تئوریه‌های عملی و کاربردی در ارتباط با آموزش دو زبانه در ایران

نوشین شیخ‌فرشی¹ - مریم حمصیان²

چکیده

دو زبانی از مباحث جالب و در عین حال پیچیده جامعه‌شناسی زبان به شمار می‌آید. دو زبانی عبارتند از موقعیتی که در آن شخص برای برقراری ارتباط با دیگران به طور متناوب بسته به موقعیتهای خاص از دو یا چند زبان استفاده می‌کند. این پدیده در اکثر کشورهای جهان رایج و شایع است و با معیارهایی چون نوع یادگیری (طبیعی و غیر طبیعی)، میزان تسلط بر هر زبان، نقش اجتماعی زبان و گونه‌های دو زبانی (کتبی، شفاهی و امل) می‌توان آن را بهتر بازشناخت. نظامهای آموزش در کشورهای مختلف نیز رویکردهای متفاوتی در برابر این پدیده اتخاذ کرده‌اند. در این مقاله نگارندگان پس از مقدمه و بررسی آثار پژوهشگران خارجی و داخلی در این حوزه به تشریح راهکارهای نظری و عملی زبان‌آموزی در مناطق دو زبانه ایران پرداخته است.

کلید واژه‌ها: زبان اول، دوزبانی، ملاک‌های زبان‌شناختی، اهداف آموزشی.

1 - کارشناس ارشد زبان‌شناسی، دانشگاه اصفهان

2 - دانشجوی کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشگاه اصفهان

تحلیلی بر دوزبانگی در نظام آموزشی ایران از دیدگاه جامعه‌شناسی زبان

علیرضا طالب زاده¹

چکیده

70 درصد جمعیت جهان را دو زبانه‌ها تشکیل می‌دهند بطوریکه دو زبانی در جهان پدیده‌ای غیر عادی و استثنایی به شمار نمی‌آید. جامعه زبانی ایران نیز با دارا بودن تنوع زبانی و قومی یک جامعه دو زبانه غالب محسوب می‌شود. در مناطقی هم که مرزهای زبانی بهم می‌رسند می‌توان سخنوران چند زبانه یافت. صرف نظر از تفاوت‌هایی که در مولفه‌های مختلف (آوا، صرف، نحو و واژگان) زبانه دیده می‌شود از دیدگاه زبان‌شناسی هیچ زبانی بر زبان دیگر برتری و امتیازی ندارد و همه زبانه‌ها کامل محسوب می‌شوند. در این مقاله به تحلیل دو زبانی در ایران از زاویه جامعه‌شناسی زبان پرداخته شد. همچنین با ترسیم جغرافیای دوزبانگی و وضعیت خاص دو زبانی در ایران به این موضوع پرداخته شد و وضعیت دوزبانگی در نظام آموزشی ایران مورد بررسی قرار گرفته است.

کلیدواژه‌ها: دوزبانگی، چندزبانگی، جامعه‌شناسی زبان، گویشوران.

1- کارشناس ارشد زبان‌شناسی - دانشگاه ارومیه، مرکز آموزشهای فراگیر میان‌دوآب

پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دوزبانه

عادله خالقی¹ - مجتبی شیخ میلانی²

چکیده

در جامعه مدرن، برخورد زبانها و تاثیرات آن بر فرهنگ و اذهان امری اجتناب ناپذیر میباشد. این برخورد و تداخل زبانی در پدیده ای به نام دوزبانگی نمود پیدا میکند. این پدیده مانند اکثر پدیده های اجتماعی پیامدهایی را در پی دارد؛ از قبیل پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی. از جنبه اجتماعی، افراد دانش آموخته زبان دوم که در این مقاله افراد آموزش دیده زبان انگلیسی به روش آکادمیک میباشند؛ به دلیل تسلط به زبان دوم و دارا بودن از مهارتهای ارتباطی بیشتر و همچنین گستره روابط با افراد بیشتر دارای شرایط اجتماعی مطلوبتری در جامعه میباشند. از جنبه عاطفی این افراد در طی آموزش دچار تنش ها و آشفتگی هایی میشوند؛ این پیامدها به دلایلی از جمله عدم درک مطالب و عدم ارتباط کارآمد با اساتید میباشد. در نتیجه این افراد سازگاری روانی نامطلوبی را تجربه میکنند. از بعد شناختی افراد مورد مطالعه دارای گستره اطلاعاتی بالاتر و موفقیت بیشتر در بیان تفکر و اندیشه هستند؛ زیرا این افراد در اندیشیدن منعطف تر بوده و از 2 جهان تجربه برخوردارند. دوزبانگی با پاسخ به نیازمندیهایی از قبیل درک متقابل فرهنگ ها و ارتباطات و همچنین کمک در به رسمیت شناختن تنوعات زبانی و فرهنگی پدیده ای مثبت تلقی میشود.

کلمات کلیدی: دوزبانگی، پیامدهای اجتماعی، عاطفی، شناختی، دانش آموختگان.

1 - دانشجو کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار
2 - دانشجو کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار

پردازش نظم کلمه در مغز افراد دو زبانه

عالیه شاطرلو¹

چکیده

از موضوعات مهم مطرح شده در زمینه دوزبانگی، به « دوره بحرانی » می توان اشاره نمود که در تسلط بر زبان دوم نقش مهمی دارد . مطالعات اخیر تأثیر سن را در یادگیری زبان و به ویژه پردازش گرامر دخیل می دانند ولی پردازش نظم کلمه در بافت جمله به صورت اختصاصی مورد آزمایش قرار نگرفته است. در این مقاله پردازش نظم کلمه در مغز افراد دوزبانه مطالعه و نتایج به دست آمده ، مورد بررسی قرار می گیرد. مقایسه MRI افراد دوزبانه ای که آموزش زبان دوم را بعد از ده سالگی شروع کرده اند، با افراد دوزبانه ای که هر دو زبان را قبل از سه سالگی آموخته اند؛ نشان می دهد که در کرتکس مغز آنها در قسمت تحتانی فرونتال چپ، سطوح بالایی از فعالیت وجود دارد. در حالی که در گروه دوم هیچ نوع فعالیتی مشاهده نمی شود. افزایش فعالیت در مغز می تواند در پردازش گرامری جملات تأثیر بگذارد. آنهایی در سن بالا دوزبانه شده اند از نظر گرامر و ترتیب فعل و فاعل جملات در زبان دوم دچار اشتباهات زیادی می شوند. سن آغاز یادگیری زبان (AOA) می تواند در ساختار دستوری زبان اول تأثیر بگذارد.

کلید واژه ها: دوزبانگی، دوره بحرانی، سن آغاز یادگیری زبان (AOA)، کرتکس مغز.

1- کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی ، مشاور مجتمع استثنایی تلاش خوی

بررسی رابطه دوزبانگی، یادگیری، پیشرفت تحصیلی
رشد شناختی و آسیب های روانی
مروری بر تحقیقات گذشته

فرهاد تنهای رشوانلو¹

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تأثیرات دوزبانگی بر یادگیری، پیشرفت تحصیلی، رشد شناختی و آسیب های روانی در تحقیقات صورت گرفته در این حیطه پرداخته است. مقالات و پژوهش های مرتبط از منابع داخلی و خارجی بازبایی و مورد تحلیل قرار گرفت. تحلیل ها نشانگر وجود تناقضاتی در نتایج پژوهش ها بود. در اغلب موارد نتایج حاکی از عملکرد ضعیف دوزبانان ها در یادگیری و پیشرفت تحصیلی بود حال آنکه برخی نیز بر تأثیرات مثبت دوزبانگی بر یادگیری واژگان زبان دیگر تأکید داشتند. تأثیرات مثبت دوزبانگی بر رشد و بهبود برخی توانایی های شناختی از قبیل کنترل اجرایی، سیالی کلامی، دستیابی واژگانی و رشد سخن گفتن در اغلب موارد مورد تأیید قرار گرفت. از دیگر سو نتایج با تأیید وجود تفاوت های شناختی و شخصیتی میان دوزبانان و بالا بودن میزان ابتلا به برخی ناهنجاری ها از قبیل لکنت زبان، لزوم اتخاذ روش های تشخیصی و درمانی ویژه برای دوزبانان ها را مورد تأکید قرار می دهد. در حیطه آموزش و پرورش، تدوین برنامه های آموزشی که به تفاوت های دوزبانان ها و یک زبانان ها توجه کامل نموده و زمینه بهره گیری از ویژگی های مثبت دوزبانگی را فراهم نماید، لازم و ضروری بنظر می رسد.

کلیدواژه ها: دوزبانگی، یادگیری، پیشرفت تحصیلی، رشد شناختی، آسیب های روانی.

1- کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی

پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دوزبانه
(با تکیه بر مشکلات آموزش دانش آموزان استان گیلان
با گویش های محلی)

کلثوم پژوهی¹

چکیده

گیلان استانی که متشکل از گیلک زبانان و اقوامی با زبان ها و گویش های دیگر است، در آموزش دانش آموزان دوزبانه، خاصه پایه اول مشکلات عمده شناختی، عاطفی، اجتماعی و آموزشی را متحمل است؛ چه دانش آموزان پس از ورود به مدرسه تمایل دارند، افزون بر استمرار روند شناختی فراگیری زبان مادری شان زبان مدرسه را هم زبان مادری خود ببینند که با متفاوت بودن زبان مادری و آموزشی، این ارتباط گسیخته می شود و مشکلاتی را سبب می گردد و چالش هایی در آموزش آنان به وجود می آورد که معلمان منتخب مدارس دوزبانه ضمن برشمردن مشکلات متعدد خود، و نیاز چنین دانش آموزانی، بهترین مشوق پژوهش گران در ارائه راه حل های کارآمد در این زمینه، با همت وزارت آموزش و پرورش می باشند. **واژگان کلیدی:** گیلان، زبان، گویش، مشکلات شناختی، دوزبانه .

1 - دبیر زبان انگلیسی، کارشناس ارشد آموزش زبان فارسی

آموزش زبان در تربیت مدرس و معلم

فرهاد گل پور لاسکی¹

چکیده

جامعه ی جهانی و بازار کار ، به طور فزاینده ، نیاز به آموزش و پرورش دو زبانه را احساس می کند. که چون پلی ، شکاف میان کشورها ، فرهنگها و اقتصادها را از بین ببرد . در حال حاضر ، با ظهور فن آوری شبکه ی جهانی و موافقتنامه های تجارت آزاد ، بسیاری از شرکت های بزرگ چند ملیتی و دفاتر آنها ، که در حال انجام کسب و کار در بخش های مختلف جهان هستند ؛ تقاضای بکارگیری کارمندان دو زبانه را دارند . و این ، به نوبه ی خود ، سبب افزایش تقاضا ، برای یادگیری زبان دوم می شود . بنابراین با توجه به اهمیت یادگیری زبان دوم ، باید زبان آموزان در تربیت مدرس و تربیت معلم ، فراگیری زبان را موهبت تلقی کنند نه یک امر تحمیلی . تخصصی کردن آموزش زبان دوم ، در سطح تربیت معلم خود حرکتی به سمت افزایش مهارتهای زبان آموزان در این حوزه است . قطعاً با درک درستی از چالش های شناختی ناشی از یادگیری مهارت خواندن و کسب آگاهی از مطالب جدید ، چه در زبان مادری و یا زبان دوم ، می توان شیوه های بهتری برای زبان آموزی طراحی نمود . باید پژوهشگران به این امر توجه نمایند که مباحث مربوط به تدریس زبان دوم ، دستخوش تغییرات پویا در سیر تکاملی اش شود .

کلید واژه ها: آموزش زبان - تربیت مدرس و معلم.

1- کارشناس ارشد آموزش زبان انگلیسی-دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

بررسی زبان کرمانجی بر اساس شاخص های زبان شناسی

مجید حسن آبادی¹ - فریده شاهمردان زاده²

چکیده

در مقاله حاضر به بررسی یکی از بنیادی ترین مسائل دوزبانگی یعنی بازدارندگی و تداخل زبان مادری بر زبان رسمی (زبان دوم) پرداخته شده است. از آنجا که در کشورمان گستره ای از زبان ها، لهجه ها و گویش ها وجود دارد. گروهی از کودکان در هنگام شروع رسمی آموزش و پرورش با زمینه ای از این زبان مادری وارد نظام آموزش و پرورش می شوند؛ لذا این زبان مادری می تواند تأثیرات به سزایی در بحث زبان آموزی فراگیر داشته باشد. بنابراین شناخت ویژگی ها و جزئیات زبان مادری فراگیر، علمای تعلیم و تربیت و همکاران محترم را به سوی اتخاذ روشهای تسهیل گرانه ای در این زمینه رهنمون خواهد ساخت. زبان کرمانجی گونه ای از زبان کردی است که در نواحی مختلف خراسان بزرگ در محاورت استفاده می شود. پس از بررسی تاریخی زبان کرمانجی شناخت این زبان بر اساس مؤلفه های چهار گانه زبان شناسی شامل آوا، معنی، صرف و نحو، رویکرد اصلی ما در این مقاله است. لازم به ذکر است در این مقاله تنها به کنکاش مؤلفه های یاد شده در زبان کرمانجی اکتفا شده تا شناختی اجمالی از این زبان فراهم آید. بنابراین از آسیب شناسی و ارائه راهکار پرهیز نموده ایم؛ تا در شرایط مشابه همکاران محترم بر اساس اقتضای زمان و مکان تصمیم گیری مناسبی داشته باشند.

واژگان کلیدی: زبان کرمانجی، آواشناسی، معنی شناسی، صرف و نحو.

1 - کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی

2 - کارشناسی جغرافیا

برابری آموزشی تحصیلی فرزندان در ایران

محمد امیری¹

چکیده

هدف پژوهش، بررسی تاثیر تعلقات قومیتی بر محرومیت تحصیلی فرزندان در ایران در دو سطح «فرد» و «خانواده» می باشد. در این پژوهش مفهوم محروم از تحصیل به فردی اطلاق شده که در رده سنی 17 تا 30 سال، در یکی از وضعیتهای بی سواد و یا دارای مدرک تحصیلی کمتر از دوره متوسطه قرار دارد.

روش تحقیق پژوهش از نوع تحلیل ثانویه داده ها و اطلاعات مربوط به طرح «آمارگیری از خصوصیات اقتصادی- اجتماعی خانوار» در ایران است که توسط مرکز آمار ایران در سال 1380 به اجرا درآمده است. براساس تحلیل‌های انجام شده، بیشترین میزان محرومیت از تحصیل فرزندان 17 تا 30 ساله در بین اقوام مختلف ایرانی مربوط به قوم بلوچ با 71/1 درصد و کمترین میزان متعلق به مازندرانیها با 27/3 درصد می باشد. تحلیل‌های دومتغیره نیز بیانگر رابطه ای معنی دار با سطح اطمینان 99 درصد بین نوع «قومیت» فرزندان و «وضعیت تحصیل» آنان است و فرضیه ای مبنی بر اینکه «تعلقات قومی خانواده بر تعداد فرزندان محروم از تحصیل در خانواده تأثیر دارد» مورد تأیید قرار گرفت. بطوریکه کمترین تعداد فرزندان محروم از تحصیل با میانگین 0/44 نفر (کمتر از 1 نفر) در هر خانواده متعلق به «مازندرانی» ها و بیشترین رقم با 1/45 نفر مربوط به قوم «ترکمن» در ایران است. در تحلیل‌های چند متغیره داده ها نیز با تکنیک رگرسیون لوجستیک و با

1 - کارشناس ارشد جمعیت شناسی - سازمان آموزش و پرورش خراسان شمالی

کنترل سایر متغیرهای اجتماعی - جمعیتی خانوارها، مشخص شد از بین 8 قومیت مورد مطالعه، کسانی که به زبانهای محلی و قومی؛ «عربی»، «ترکمنی» و «گُردی» گویش می کنند شانس کمتری نسبت به فارسی زبانها در بهره مندی از تحصیلات بالاتر دارند. درمقابل، شانس بهره مندی از تحصیل برای متکلمین به گویش «مازندرانی» بیشتر از فارسیها بوده است و به بیانی دیگر از میان قومیت‌های گوناگون ایرانی، مازنیها از لحاظ دسترسی به سطوح بالاتر آموزشی وضعیت مناسبتری حتی نسبت به فارسیها دارند.

واژگان کلیدی: قومیت - محروم از تحصیل - بهره مند از تحصیل خانواده دو زبانی .

نظریه ها ، رویکردها و استراتژی های آموزش دوزبانه

محمد خلیلی شله بران¹

چکیده

دوزبانی یکی از مسایل مهم در حوزه جامعه شناسی زبان محسوب می گردد که اغلب زبان شناسان و جامعه شناسان و یا سیاست گذاران با آن سروکار دارند. دو زبانی واقعیتی است که در اکثر کشورهای جهان وجود دارد و عبارت از حالتی است که فرد به زبان دیگری غیر از زبان مادری خود آموزش می بیند . گسترش روند جهانی شدن و افزایش وابستگی متقابل جهانی و ارتباطات جمعی اغلب مستلزم توانایی عملکرد در بیش از یک زبان است. دو زبانی خواه در شکل نوین و خواه در شکل سنتی آن، مسائلی را برای نظام های آموزشی مطرح کرده است که پاسخگویی به آنها، به بررسی های دقیق و همه جانبه نیاز دارد. طرفداران آموزش دو زبانه معتقدند که سواد آموزی به زبان محلی باید قبل از یادگیری زبان دوم باشد. به نظر آنها این امر باعث می شود تا کودکان در موضوعات اساسی به زبان خودشان باسواد شوند و قبل از تدریس زبان انگلیسی، آنها را به زبان خودشان یاد بگیرند. روشهای دو زبانی شدن عبارتند از: روش طبیعی ، روش آموزشی ، به دست آوردن در زندگی روزمره ، یادگیری آکادمیک . بسیاری از زبان شناسان با توجه به زمان آغاز دوزبانی و نیز توانایی و میزان تسلط زبانی ، دو زبانی را به انواع متفاوت دسته بندی کرده اند. طبق تحقیق کامینز ، پیشرفت در آموزش زبان دوم وابسته به پیشرفت آموزش زبان

1 - مدرس دانشگاه پیام نور واحد اهر - دبیر کارشناسی ارشد علوم اجتماعی شهرستان اهر

بومی است . آن دسته از مهارت های سواد که آدمی به زبان بومی فرا می گیرد، به زبان های دیگر هم منتقل می شود. به عبارت دیگر مهارت های سواد و راهبردهای تفکر به طور ناخودآگاه به زبان دوم انتقال می یابد. به تفاوت های زبانی و فرهنگی به عنوان « معضلی که باید حل شود» نگاه نکنیم و به جای آن چشم هایمان را باز کرده و منابع عقلانی، فرهنگی و زبانی آنها را ببینیم که چطور به مدرسه و جامعه ی ما به همراه آورده اند. اگر چنین کنیم آن گاه سرمایه عقلانی، زبانی و فرهنگی جامعه مان به طور فزاینده ای افزایش خواهد یافت. از آنجا که آموزش زبان مادری ابتدایی ترین حق هر قوم و اقلیتی است لذا صدور مجوز رسمی برای آموزش آن در نظام آموزشی ، احساس محرومیت و تبعیض در بین اقوام و اقلیتها را کاهش می دهد .

مقایسه صفات شخصیت در افراد دو زبانه و یک زبانه

محمد ویسی¹ - دکتر میر تقی گروسی فرشی² - دکتر جلیل باباپور خیرالدین³

چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه ای صفات شخصیت در بین افراد دو زبانه و یک زبانه بوده است. برای انجام این پژوهش تعداد 400 نفر از دانشجویان زن و مرد (200 نفر دوزبانه و 200 نفر یک زبانه) به صورت نمونه گیری تصادفی در دسترس انتخاب شدند و برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه صفات شخصیت فرم کوتاه نئو NEO_FFI استفاده شده است. برای تحلیل داده‌ها از روشهای تحلیل واریانس چند متغیره و اجرای آزمون همبستگی پیرسون و آزمون t استفاده شد. نتایج کلی نشان می‌دهد که میانگین صفات شخصیت (به جز روان رنجور خوئی) افراد دوزبانه به طور متوسط و با آلفای ($P < 0/01$) بالاتر از میانگین صفات شخصیت افراد یک زبانه بوده است.

کلید واژه‌ها: صفات شخصیت، دوزبانی.

1 - کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه تبریز

2 - استاد گروه روانشناسی، دانشگاه تبریز

3 - دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه تبریز

بررسی انتقادی برنامه ریزی آموزش زبان فارسی در مناطق دو زبانه ی ایران

مسعود شهبازی¹ - آرام عقیقی²

چکیده

پدیده ی دو زبانه‌گی در ایران محدودیت های عدیده ای را بر برنامه ریزان آموزش زبان فارسی تحمیل می کند، چرا که تفاوت های عمده ای به لحاظ نیاز سنجی نیاز واژگانی و کاربرد زبان فارسی بعنوان زبان دوم بین افراد مناطق دو زبانه و افراد تک زبانه ی فارسی وجود دارد. در این مقاله پایه های نظری پدیده ی دو زبانه‌گی برنامه ریزی زبانی ، اهداف آموزش زبان فارسی ، کاربرد زبان فارسی و نحوه ی بکار گیری آن در مناطق دو زبانه بررسی شده است. نتایج حاصله نشان می دهد که اهداف یکسانی برای آموزش زبان فارسی در مناطق تک زبانه ی فارسی و مناطق چند زبانه در نظر گرفته شده که با واقعیت های زبانی حاکم بر مناطق چند زبانه انطباق ندارد. لذا به نظر می رسد برنامه ریزی زبانی متناسب با میزان نیاز به زبان فارسی و نحوه ی کاربرد آن در مناطق چند زبانه نتایج بهتری را حاصل نماید.

کلیدواژه‌ها: برنامه ریزی زبانی، دو زبانه‌گی، نیاز سنجی زبانی، چند زبانه اهداف.

1 - دانشجوی کارشناسی ارشد زبان شناسی همگانی
2 - دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش زبان انگلیسی

دو‌زبانگی و پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی

مهین نادری دانشجوی¹ - مجید حسن زاده²

چکیده

زبان وسیله‌ای برای برقراری و حفظ ارتباط میان انسان‌هاست. تغییرات تدریجی زبان انسان‌ها، در بعد زمان و مکان، موجب پدید آمدن تنوعات زبانی و گویشی شده است. گویش‌های یک زبان از نظر دستوری، واژگانی و تلفظی، با یکدیگر تفاوت دارند. مطالعه‌ی زبان، در مفهوم خاص آن، همواره در علم روان‌شناسی مطرح بوده است. و دو‌زبانگی با پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی متعدد همراه است و محققان به نتایج متفاوتی در زمینه دو‌زبانگی و پیامدهای آن دست یافته‌اند، این تفاوت در نتایج به عوامل متعددی نظیر رویکردهای روش شناختی ضعیف، مشکلات مرتبط با سنجش و اندازه‌گیری و در نظر گرفتن درجات دو‌زبانگی و عدم توجه به پایگاه‌های اقتصادی - اجتماعی آزمودنی‌ها بوده است. البته نکته‌ای که لازم به یادآوری است این که دو‌زبانگی با پیامدهای مثبت و منفی همراه است. و باید با برنامه‌ریزی‌های صحیح و به‌هنگام سعی شود از پیامدهای منفی آن کاست و پیامدهای مثبت آن را تقویت کرد.

کلید واژه‌ها: دو‌زبانگی، پیامدهای شناختی، پیامدهای عاطفی و پیامدهای اجتماعی .

1 - کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی - کاردان آموزش ابتدایی مدیریت آموزش و پرورش شهرستان فارس
2 - کارشناس آموزش ابتدایی مدیریت آموزش و پرورش شهرستان فارس

بررسی پیامدهای شناختی ، عاطفی و اجتماعی آموزش دو زبانه

میرمحمد سیدکلان¹ - آذر تاجور² - ابراهیم قاسمی³

چکیده

در جهان امروز پدیده دوزبانگی امری عادی محسوب شده و یافتن کشوری که در بین گویشگران آن حد اقل دو زبان وجود نداشته باشد تقریباً امری محال به نظر می‌رسد. همه ما دوزبانگی را عبارت از حالتی می‌دانیم که ، فرد به زبان دیگری غیر از زبان مادری خود آموزش می‌بیند و این نوع آموزش، پیامدهایی اعم از شناختی عاطفی و اجتماعی می‌تواند برای افراد دو زبانه داشته باشد که محقق نیز به بررسی این پیامدها پرداخته است. با تئوریهای موجود در این حوزه بررسی و مشخص شد که تئوریهای موجود در این حوزه پیامدها را مثبت قلمداد کردند و اکثر آنها رابطه این پیامدها را با آموزش دوزبانه تایید کردند. و اکثر پژوهش‌ها در این حوزه نشان دادند که آموزش به زبان مادری سبب درک بهتر مطالب می‌گردد و پیشرفت شناختی دانش آموزان را تأمین می‌کنند. از نظر عاطفی ، استفاده از زبان مادری در آموزش دانش آموزان سبب تداوم در استفاده از نمادهای زبان شناختی می‌شود و بدین ترتیب او را از گسستگی عاطفی ناشی از عدم استفاده از زبان مادری باز داشته ، سبب بالا رفتن کمیّت و کیفیت ارتباطات درون مدرسه‌ای و درون کلاسی می‌شود و دانش آموزان را از ابزار اصلی تفکر یعنی ارتباط ، برخوردار می‌کند. و از نظر اجتماعی زبان

1- کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، مربی پرورشی شهرستان گرمی

2- مربی پرورشی بخش آنگوت ، کارشناس ارشد مدیریت آموزشی

3- کارشناس امور اداری دانشگاه پیام نور ، کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی

مادری سبب جذب راحت تر کودک در محیط اجتماعی مدرسه و جامعه می‌شود و به عنوان یک عنصر اصلی فرهنگی ، او را در ارتباط با گذشته فرهنگی خود قرار می‌دهد. بنابراین با وجود پیامدهای شناختی بسیار در این حوزه دوزبانگی نقش بسزایی در فرصتهای تحصیلی و شغلی افراد دوزبانه را نیز دارا می‌باشد. دوزبانگی می‌تواند شخصیت و روابط اجتماعی افراد را تحت تأثیر قرار دهد. در حالت کلی نیز، انگیزه کودک در استفاده از زبان مادری ، در ایجاد ارتباط و یکپارچه شدن با همبازی هایش تعریف می‌شود و از نظر روانشناسان پاسخ به این رفتار برقراری رابطه مستقیم با میدان ارتباطی کودک است ؛ اگر این میدان (زمینه ارتباطی) ستیزه‌ای باشد برای کودک ، در این صورت این انگیزه یا رفتار با مشکل مواجه شده و سبب بروز مشکلات ارتباطی و به دنبال آن ایجاد مانع در پیشرفت تحصیلی (رشد شناختی) و رشد اجتماعی و عاطفی دانش آموزان خواهد شد.

کلید واژه ها : آموزش دوزبانه ، پیامد شناختی ، عاطفی ، اجتماعی.

دوزبانگی و زبان مادری

ناصر نوری¹

چکیده

مقاله حاضر به دوزبانگی و موضوع آموزش زبان مادری و نقش آن در سیستم آموزشی در محیط‌های دوزبانه می‌پردازد. این مقاله همچنین تعدادی از مطالعات و بررسی‌های انجام شده در ایران و جهان در ارتباط با تاثیرات آموزش دوزبانه و اهمیت زبان مادری را به صورت خلاصه ارائه می‌دهد. سیاست و برنامه‌ریزی زبانی و آموزشی ایران به صورت خلاصه مورد نقد و ارزیابی قرار می‌گیرد. بخش عمده مطلب به بررسی سیستم آموزش دوزبانه و مدل‌های آن و همچنین مفاهیمی مهم چون نظریه انتقال‌پذیری زبان اختصاص دارد. از مقاله چنین می‌توان نتیجه گرفت که توجه به مجموعه عناصر و اجزای شکل دهنده فرهنگ و زبان کودک او را در یادگیری مهارت‌های اساسی آموزشی و فرهنگی در محیط‌های چندزبانه و چند فرهنگی کمک می‌کند و کودک می‌تواند نقشی پررنگ و حضوری موفق و مؤثر در چنین شرایطی داشته باشد.

1 - کارشناس ارشد آموزش زبان انگلیسی

مقایسه‌ی قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه با توجه به سطوح سواد والدین

نظیره محمودی¹ - دکتر یوسف ادیب² - دکتر اسکندر فتحی آذر³

چکیده

این مطالعه به بررسی قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه (فارس) و دو زبانه ی (کرد و ترک) با توجه به تحصیلات والدین می پردازد روش: به این منظور آزمون کلوز برای قدرت خوانایی و آزمون پیشرفت تحصیلی بر روی 430 دانش آموز دختر در سه شهر تهران ، مهاباد و مراغه اجرا شد، نمونه گیری به روش خوشه ای انجام شد. نتایج تحلیل داده ها که با استفاده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه محاسبه گردید. نشان داد که بین قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه تفاوت وجود دارد و یک زبانه ها قدرت خوانایی بالاتری داشتند و همچنین تحصیلات والدین و رابطه ی آن با قدرت خوانایی از طریق واریانس دو طرفه بررسی شد که تحلیل داده ها نشان داد تحصیلات مادر در کل بر قدرت خوانایی مؤثر می باشد و تاثیر تعامل زبان و سواد پدر در قدرت خوانایی بررسی شد که نتایج نشان داد تحصیلات پدر در زبان های گوناگون معنی دار بود و قدرت خوانایی فارس زبان ها بیشتر است.

در کل نتایج نشان دادند که قدرت خوانایی متن کتاب فارسی بالاتر از قدرت خوانایی دانش آموزان دو زبانه می باشد و سواد مادر بر قدرت

1 - کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی

2 - استاد یار دانشگاه تبریز

3. استاد دانشگاه تبریز

خوانایی دانش آموزان مؤثر می باشد و هر چه سواد مادر بالاتر باشد قدرت خوانایی نیز بالاتر می باشد اما در کل تحصیلات پدر بر قدرت خوانایی مؤثر نیست اما تعامل زبان و تحصیلات معنی دار بدست آمد و قدرت خوانایی فارس زبان ها از گروه های دیگر بیشتر بود.

کلید واژه ها: قدرت خوانایی، یک زبانه، دو زبانه، سطوح سواد .

زبان آموزان کرد زبان ایلامی و تحلیل خطاهای گفتاری آنان در یادگیری و کاربرد زبان فارسی

نعمت قاسمی¹

چکیده

موضوع تحقیق «تحلیل خطاهای گفتاری زبان آموزان کرد زبان ایلامی شهرستان ایلام در یادگیری و کاربرد زبان فارسی» است. هدف از تحقیق رسیدن به عوامل خطاهای گفتاری کردزبانان پایه‌های چهارم و پنجم دبستان در یادگیری و کاربرد زبان فارسی و همچنین آسان کردن فرآیند یادگیری و کاربرد زبان فارسی بوده است. روش انجام تحقیق حاضر توصیفی است. داده‌ها از طریق ضبط گفتار بر روی نوار کاست انجام مصاحبه و مشاهده مستقیم جمع آوری شده‌اند. جامعه آماری این پژوهش را 56 تن از دانش‌آموزان کرد زبان پایه‌های چهارم و پنجم دبستان صدر فاطمیه شهرستان ایلام تشکیل می‌دهند. انواع و تعداد خطاهایی که زبان آموزان مرتکب شده‌اند با تجزیه و تحلیل داده‌ها مشخص گردیده است که این خطاها عبارتند از: (1) خطاهای ناشی از انتقال بین زبانی (2) خطاهای ناشی از انتقال درون زبانی (3) خطاهای ناشی از مواد آموزشی و (4) خطاهای ناشی از راهبردهای ارتباطی. خطاهای ناشی از انتقال بین زبانی با 233 مورد (73/27% کل خطاها) بیشترین بسامد وقوع را داشته‌اند، در حالی که خطاهای ناشی از انتقال درون زبانی با 6 مورد خطا (1/88% کل خطاها) کمترین بسامد را نشان داده‌اند. از 318 مورد خطا، 183 مورد مربوط به

1- کارشناس زبان و ادبیات فارسی و کارشناس ارشد علوم تربیتی

پایه چهارم و 135 مورد مربوط به پایه پنجم است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که هر چه زبان آموز بر زبان مقصد (فارسی) تسلط بیشتری پیدا کند از تعداد خطاهای وی کاسته می‌شود. برای دانش‌آموزان کرد زبان پایه‌های چهارم و پنجم دبستان خطاهای ناشی از انتقال بین زبانی از مواد آموزشی، راهبردهای ارتباطی و انتقال درون زبانی در یادگیری و کاربرد زبان فارسی مؤثرتر و مهم‌تر است. در جریان یادگیری زبان فارسی به عنوان زبان دوم مطالعه انواع خطاهای زبانی انتخاب روش‌های تدریس، تهیه و تدوین مطالب درسی و دوره‌های آموزشی مناسب و نیز انجام تحقیقات مفصل دیگر در این زمینه لازم است.

نظریه ها، رویکردها و استراتژی های آموزش دوزبانه

نوشین درخشان¹ - لیلی تیموری²

چکیده

مقاله حاضر به منظور بررسی نظری پدیده دو زبانی تدوین گردیده است. در این مقاله، پس از ارائه تعاریفی از دوزبانگی و مشخص نمودن اهمیت و جایگاه آن، سه مدل آموزشی رایج در این زمینه با عناوین مدل های غرقه سازی، انتقالی و غوطه ورسازی؛ مورد بررسی قرار گرفت که در کنار مقایسه ضمنی این سه، مدل موفق تر که همان غوطه ورسازی می باشد با روش آموزش دو سویه که رایج ترین و موفق ترین برنامه اجرایی آن می باشد و معایب کمتر و مزایای کاربردی بیشتری نسبت به سایر برنامه ها دارد بطور مبسوط بیان گردیده است و در آخر نتیجه گیری نهایی از برنامه ها و مدل های آموزشی با تأکید بر کاربرد غوطه ورسازی و روش دو سویه جهت حل برخی از مشکلات موجود ارائه گردیده است

کلیدواژه ها: دوزبانگی، مدل غرقه سازی، مدل انتقالی، مدل غوطه ورسازی آموزش دوسویه .

1 - عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور مرکز میانه
2 - عضو مدعو دانشگاه پیام نور مرکز میانه

سن مناسب برای یادگیری زبان دوم و اثرات مثبت و منفی دوزبانگی

وحیده سعیدنیا¹ - فرحناز قهرمانزاده²

چکیده

امروزه دوزبانگی و چندزبانگی یک پدیده جهانی است و تقریباً به ندرت می‌توان کشوری را سراغ داشت که دست کم بخش کوچکی از جمعیت آن به دویا چندزبان تکلم نکنند. در بسیاری از کشورها علاوه بر زبان مادری یازبان رسمی آموزش و پرورش زبان یازبانهای دیگری وجود دارد که این موضوع بر یادگیری و آموزش افراد آن جامعه تاثیر بسزایی می‌گذارد. این مساله از دیرباز یکی از موضوعاتی است که همواره نسبت به آن نگرانی‌های زیادی وجود داشته است و از جمله مباحثی است که بر فرایند آموزش و یادگیری افراد جامعه خود تاثیر دارد. از آنجایی که زمان مناسب برای یادگیری زبان دوم از اهمیت زیادی برخوردار است، این پژوهش به منظور بررسی سن مناسب برای یادگیری زبان دوم انجام شد. علاوه بر این، اثرات مثبت و منفی دوزبانگی در کودکان با استفاده از روش کتابخانه‌ای مورد بررسی قرار گرفت. نتایج مطالعات نشان می‌دهد که دوزبانگی فی‌نفسه پدیده‌ای مثبت و مفید است به‌گونه‌ای که اثرات منفی آن خیلی به چشم نمی‌خورد، همچنین معلوم شد که مناسب‌ترین سن برای یادگیری زبان دوم قبل از ورود به دبستان (مابین 3-7 سالگی) می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: دوزبانگی، سن یادگیری زبان دوم، اثرات دوزبانگی .

1 - دبیر آموزش و پرورش

2 - دبیر آموزش و پرورش

رابطه زبان و فرهنگ

رجب ربوی¹ - اکبر قلی زاده²

چکیده

در این مقاله پس از ارایه‌ی تعریفی از زبان و فرهنگ، به نوع ارتباط آنها و تعدد دیدگاه‌ها و نظرات در پرداختن به این موضوع اشاره شده است. متفکران زیادی ابعاد ارتباطی زبان و فرهنگ را مورد بررسی قرار داده‌اند که از بین آنها مطالعه‌ی کلایر کرامسچ در این مقاله مورد توجه قرار گرفته است. از نظر ایشان افراد یک جامعه وقتی سخنی به زبان می‌آورند، به تجربیات مشترک که پیکره‌ای از دانش جهانی است، اشاره می‌کنند. اما، اعضای یک جامعه یا یک گروه اجتماعی فقط تجربه را بازگو نمی‌کنند؛ آنها به واسطه زبان، تجربه هم خلق می‌کنند. آنها از طریق نوع ابزاری که برای برقراری ارتباط بین خودشان انتخاب می‌کنند، به تجربیات معنا هم می‌بخشند. در همه‌ی جنبه‌های کلامی و غیرکلامی، زبان واقعیت‌های فرهنگی را در درون خود می‌گنجاند. کلایر کرامسچ با ارایه‌ی یک مثال نشان می‌دهد که تغییراتی که زبان و فرهنگ بر طبیعت اعمال می‌کند، با شکل‌های مختلف اجتماعی شدن و فرهنگ‌پذیری تطابق دارد. آداب معاشرت، عبارت‌های مودبانه، بایدها و نبایدهای اجتماعی، رفتارهای افراد را در طی دوران تربیت بچه شکل می‌دهد. فرهنگ هم مردم را از فراموشی گمنامی و بی‌نظمی رها می‌سازد در عین حال با تحمیل ساختار و

1 - پژوهشگر مرکز پژوهشی تعلیم و تربیت کاربردی تبریز - پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
2 - کارشناس ارشد زیان‌شناسی - دبیر آموزش و پرورش

اصول، انتخاب آنها را محدود می سازد. چنین اثر دوگانه‌ی فرهنگ بر افراد، اصلاح کننده و محدود کننده، در حوزه ی اجتماعی، تاریخی و تصورات افراد تاثیر می گذارد. ترکیب دو لایه ای فرهنگ یعنی لایه ی اجتماعی (همزمانی) و لایه ی تاریخی (در زمانی)، اغلب بافت اجتماعی-فرهنگی مطالعه ی زبان نامیده می شود. علاوه بر آن فرهنگ لایه ی سومی هم به نام تصور دارد. جوامع گفتمانی نه تنها بر اساس واقعیت ها و محصولات بلکه با رویاها و تصورات تحقق یافته و نیافته هم مشخص می شوند. برای احراز هویت اعضای یک جامعه، خودی و غیر خودی بودن و اینکه ارزش ها و باورهای چه کسانی شایسته‌ی گزینش از سوی یک گروه است، کدام رویداد تاریخی ارزش نگاهداری دارد و چه آینده ای ارزش تصور کردن دارد، مهم می باشد. نهایتاً، در ارتباط با ایده ی رویایی جدایی ناپذیری زبان و فرهنگ یعنی نسبت زبانی نظریه ساپیر - ورف مورد بررسی قرار گرفته است.

کلید واژه‌ها: فرهنگ، زبان، اجتماعی شدن، فرهنگ پذیری، جوامع گفتمانی.

پیامدهای اجتماعی آموزش دو‌زبانه

رحیم زایرکعبه¹

چکیده

بیش از نیمی از جمعیت ایران را اقوامی تشکیل می‌دهند که زبان مادری آنها زبان فارسی نیست. اما با این وضع، آموزش و پرورش به روش متمرکز و صرفاً به زبان فارسی به تدوین کتابهای درسی می‌پردازد. بنابراین لازم هست آموزش رسمی زبانهای قومی یا همان دوزبانه‌ها در کنار زبان رسمی (فارسی) در کشور اجرا گردد؛ اجرای چنین امری، پیامدهای مختلفی از جمله پیامدهای اجتماعی را سبب خواهد شد. این مقاله سعی بر این دارد که به این سوال اساسی پاسخ دهد که: "آموزش دوزبانه‌ها چه پیامدهای اجتماعی در پی خواهد داشت؟"

در جواب به سوال فوق، چهار پیامد اجتماعی شناسایی شد که عبارتند از: ایجاد هویت و وحدت ملی؛ رعایت حقوق بشری و شهروندی؛ حفظ میراثهای فرهنگی کشور؛ مقابله با پروژه جهانی شدن فرهنگ. به این معنی که با بهره‌مندی قومیتها از حق آموزش رسمی به زبان قومی خود اولاً وحدت ملی اختیاری نه اجباری در بین قومیتها ایجاد می‌شود؛ ثانیاً قومیتها از حقوق بشری و شهروندی خود بهره‌مند می‌شوند؛ ثالثاً فرهنگ و زبان اقوام به عنوان ذخایر و سرمایه‌های ملی حفاظت می‌گردد؛ رابعاً فرهنگ و زبان اقوام سپری در برابر پروژه جهانی شدن فرهنگ و زبان جوامع قدرتمند می‌شود. بنابراین

1- کارشناس ارشد جامعه‌شناسی

پیامدهای اجتماعی آموزش دوزبانه ها نه تنها منفی و مخرب نبوده بلکه مثبت و سازنده می باشند.

کلمات کلیدی: پیامد اجتماعی، آموزش، دوزبانه، هویت و وحدت ملی، حقوق بشری و شهروندی، میراث‌های فرهنگی، جهانی شدن فرهنگ.

درآمدی بر لزوم تدوین برنامه درسی آموزش زبان فارسی در مناطق غیر فارسی زبان

دکترتقی زوار¹ - دکتر موسی پیری²

چکیده

این مقاله که با هدف بررسی لزوم تدوین برنامه درسی آموزش زبان فارسی در مناطق غیر فارسی زبان ایران صورت پذیرفته و برای این کار با توجه به ماهیت موضوع از روش نظری تحلیلی استنادی استفاده شده است. دوزبانه یا چندزبانه بودن پدیده ای است که تقریباً در همه کشورهای وجود دارد. آموزش دوزبانه استفاده از دوزبان در یادگیری و تدریس برای اهداف تربیتی و اجتماعی است. بنابراین افزایش اثر بخشی برنامه درسی زبان فارسی و بالا بردن کیفیت و کارایی آن یکی از ضرورت های مسلم آموزش زبان آموزی در مدارس است. برای پیشبرد اهداف آموزشی و رسیدن به وضعیت مناسب آموزشی و فرهنگی در مناطق و نواحی غیر فارسی زبان، تعیین مؤلفه های برنامه درسی کتاب فارسی دوره ابتدایی برای مناطق و نواحی ضروری به نظر می رسد. یافته های مطالعه گویای این مطلب است که لحاظ نکردن تفاوت های زبانی در مناطق و نواحی مختلف در برنامه درسی فارسی دوره ابتدایی و اجرای برنامه آموزشی متحد الشکل در همه مناطق و نواحی به فراهم سازی فرصت های آموزشی مناسب و عدالت آموزشی منجر نمی شود. لذا، تدوین برنامه درسی آموزش زبان فارسی در مناطق غیر فارسی زبان با توجه به ویژگی های محلی و منطقه ای یکی

1 - استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان
2 - استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان

از راهکارهای اساسی برای توسعه زبان فارسی در نظام آموزش و پرورش رسمی کشور است.

کلید واژه ها : دو زبانی ، زبان فارسی ، مناطق دو زبانه ، برنامه درسی فارسی دوره ابتدایی .

مقایسه عملکرد سواد خواندن دانش‌آموزان دو زبانه‌ی پایه
چهارم ابتدایی شرکت‌کننده با دانش‌آموزان فاقد آموزش
پیش‌دبستانی؛ بر اساس داده‌های مطالعه بین‌المللی پیشرفت
سواد خواندن پرلز (PIRLS-2006)

مسعود کبیری¹ - دکتر عبدالعظیم کریمی²

چکیده

هدف از این پژوهش مقایسه عملکرد سواد خواندن دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی دو زبانه‌ی شرکت‌کننده در دوره پیش‌دبستانی با دانش‌آموزان فاقد این دوره است. بدین منظور از داده‌های مطالعه بین‌المللی پیشرفت سواد خواندن پرلز (PIRLS) استفاده شد. تعداد 219 دانش‌آموزی که دوره پیش‌دبستانی را گذرانده و 558 دانش‌آموزی که این دوره را نگذرانده بودند در گروه محلی زبانان و 163 دانش‌آموزی که دوره پیش‌دبستانی را گذرانده و 258 دانش‌آموزی که این دوره را نگذرانده بودند، در گروه دو زبانه با استفاده از روش هم‌تاسازی نمرات جبرانی انتخاب شدند و داده‌های آنان با وزن نمونه‌گیری دانش‌آموزان وزن داده شد و سپس خطای استاندارد با استفاده از روش تکراری جایگزاری جک‌نایف محاسبه شد. عملکرد این دو گروه از دانش‌آموزان به‌طور جداگانه در کل آزمون، متون اطلاعاتی و ادبی و همچنین فرایندهای خواندن شامل بازیابی مستقیم اطلاعات، و تفسیر و استنباط

1 - مدیر مرکز ملی مطالعات تیمز و پرلز، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

2 - مدیر داده پردازی مرکز ملی مطالعات تیمز و پرلز، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

متن مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج نشان داد که عملکرد دانش‌آموزان شرکت‌کننده در دوره پیش دبستانی در خواندن و درک متون ارائه شده در همه حیطه‌ها بالاتر از دانش‌آموزانی است که این دوره‌ها را نگذرانده بودند. یافته‌های پژوهش نقش آموزش پیش‌دبستانی را به عنوان یکی از راهکارهای موثر در رفع نابرابری‌های دانش‌آموزان تک‌زبانه و دو‌زبانه و آمادگی آشنایی بیشتر دانش‌آموز شرکت‌کننده در دوره‌های پیش‌دبستانی با زبان آموزشی کشور را برجسته کرد.

واژگان کلیدی: دانش‌آموزان دو‌زبانه، دانش‌آموزان یک‌زبانه، مطالعه پرلز، سواد خواندن.

تمایزات تعلیم و تربیت دو زبانی و آموزش زبان دوم

محبوبه صمدی¹

چکیده

این تحقیق سعی دارد تفاوت ها و تمایزات تعلیم و تربیت دو زبانی و آموزش زبان دوم را مورد بررسی قرار دهد. در برنامه های تعلیم و تربیت دو زبانی زبان به عنوان وسیله ی تدریس محتوای درسی استفاده می شود در حالی که در برنامه آموزشی زبان دوم یا زبان خارجی زبان به عنوان یک موضوع تدریس می شود. به عنوان مثال در مدارس ایران زبان فارسی به عنوان زبان تدریس محتوای درسی است، در حالی که زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی تدریس می شود. با توجه به برنامه های تعلیم و تربیت دو زبانی و آموزش زبان دوم تمایز بین اینها مشکل به نظر می رسد. برای اینکه برنامه ی آموزش زبان دوم یا زبان خارجی در دهه های اخیر زبان و محتوا را در هم آمیخته و باعث تشابه بین آموزش زبان دوم یا زبان خارجی با برنامه های تعلیم و تربیت دو زبانه شده است. آنچه که تمایز بین این دو را مشخص می سازد در واقع اهداف اصلی و مهم آموزش دو زبانی است که از دو زبان برای آموزش عمومی استفاده می کند. در حالی که هدف نهایی از آموزش زبان دوم یا زبان خارجی تدریس یک زبان اضافی است. با کمی توجه می توان گفت که تعلیم و تربیت دو زبانی نه تنها فراگیری زبان دوم را احاطه دارد بلکه تلاش دارد محتوای درسی را به شکل قابل فهم برای میلیون ها دانش آموز که زبان مادری شان از زبان مدرسه یا جامعه متفاوت است را فراهم سازد.

کلیدواژگان: تعلیم و تربیت دو زبانی، آموزش زبان دوم، محتوای درسی.

1- دبیر آموزش و پرورش تبریز

بررسی زمینه ها و اولویت های سیاست گذاری آموزشی در حوزه دو زبانی

سهراب یزدانی¹

چکیده

امروزه کشورهای مختلف جهان از ساختارها و سیستم های آموزشی متفاوتی برخوردار می باشند که طبیعتاً ساختارهای فوق در هر کشوری بنا بر سیاست ها، برنامه ها و اهداف مورد نظر آن کشور متفاوت می باشد. ویژگی های کلی یک کشور (موقعیت، جمعیت، چندزبانی، فرهنگ و الگوی قشریندی اجتماعی در آن) در تحلیل سیاست گذاری آموزشی تاثیر داشته و فرآیند سیاست گذاری آموزشی را سخت تر و پیچیده تر می سازند. سیاست گذاری و برنامه ریزی در مسائل آموزشی و پرورشی در سطوح و حوزه های مختلف اعم از ابتدایی، متوسطه و آموزش عالی فرایندی است که طی آن مسائل نظام آموزشی تحلیل می شوند، سیاستهای مربوط به آن شکل می گیرند، اجرا و ارزیابی می شوند و در نهایت تعدیل شده یا مجدداً طراحی می شوند. یکی از مسایل اساسی آموزش و پرورش کشورهای مختلف جهان و بویژه کشور ما پدیده دوزبانی است که هر چه دانش و آگاهی سیاستگذاران نظام آموزشی از چالش های مربوط به آن و پیامدهای مثبت و منفی شناختی، عاطفی، اجتماعی و آموزشی آن افزایش یابد سیاستهای اتخاذ

1- دانشجوی دکتری مدیریت و مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

شده در نظام آموزشی نیز در راستای رفع چالش های مربوط، تقویت پیامدهای مثبت و حذف یا کاهش پیامدهای منفی دوزبانگی خواهد بود، چرا که اتخاذ یک تصمیمی سیاستی اگر برپایه اطلاعات کامل و شناخت جامع تمامی ابعاد و جنبه های یک موضوع و محصول ارزیابی های دقیق و طی نمودن تمام مراحل فرآیند سیاستگذاری آموزشی باشد در مجموع یک سیاست آموزشی مطلوب و بهینه در آن موضوع طراحی و انتخاب خواهد شد.

در این مقاله با الهام گرفتن از یافته های تحقیقات مختلف در حوزه دوزبانگی ضمن بررسی مختصر پیشینه مطالعاتی پدیده دوزبانگی و چالش های مربوط به آن در نظام آموزشی و پیامدهای مثبت و منفی آن در ابعاد مختلف با مروری بر عمده روشهای آموزشی در مناطق دوزبانه به ارایه زمینه ها و اولویت های سیاستگذاری آموزش مطلوب در این حوزه پرداخته شده است.

واژه های کلیدی: سیاست گذاری آموزشی، آموزش دو زبانه پیامدهای دوزبانگی.

پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دو زبانه

اکبر روحی¹ - شیرین سلیمی²

چکیده

زبان نه تنها وسیله‌ای جهت ایجاد ارتباط و تفهیم و تفاهم است بلکه یک واسطه و ناقل فرهنگی نیز به حساب می‌آید. به عبارت دیگر افراد گروه‌های مختلف جامعه با زبان‌ها و فرهنگ‌های متفاوت با هم زندگی می‌کنند. در نتیجه برنامه‌ریزی آموزش و پرورش مشکل‌تر است. زیرا علاوه بر اینکه برنامه‌های آموزشی باید در جهت حفظ فرهنگ و زبان بومی حرکت کند، حداکثر تلاش در جهت بهبود پیامدهای شناختی عاطفی، و اجتماعی دو زبانی نیز لازم است.

این مقاله ابتدا به دو زبانی و هوش می‌پردازد، سپس دیدگاه سایر کشورها، سیستم آموزش دو زبانه و نتایج تحقیقات کشورهای دیگر بررسی می‌شود. در ادامه پیامدهای شناختی، اجتماعی و عاطفی دو زبانی به‌طور جداگانه مورد بحث قرار می‌گیرد و در پایان نتایج مثبت آموزش دو زبانه و پیشنهاداتی نیز جهت پیشبرد اهداف این آموزش ارائه می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: پیامدهای شناختی، عاطفی، اجتماعی و آموزش دو زبانه.

1 - کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی

2 - کارشناسی زبان انگلیسی

دو‌زبانگی و نقش زبان مادری با تکیه بر پیامدهای شناختی، عاطفی و اجتماعی آموزش دو‌زبانه

اله نظر محمدی نیک¹

چکیده

زبان پدیده‌ای و یا کشفی منحصر به فرد بشر است. زبان بستری است که تصویری معنی‌تازه‌ای از جهان برای انسان آفرید، و او را به درک معانی ارزشمند مفاهیم زندگی، عشق، زیبایی، آزادی و ... ناائل کرد. انسان به وسیله‌ی زبان بود که توانست به اعماق وجود دیگران نفوذ کند و به دیگران بیوندد و نخستین اجتماعات بشری را شکل دهد. زبان انسان را قادر ساخت که تمایز و تفاوت را احساس کند و توانست در سایه‌ی آن بنیان‌های پیشرفت و ترقی را پایه‌ریزی کند. پس می‌توان ادعا کرد زبان مهم‌ترین و بارزترین خصوصیت ذاتی انسان و وجه تمایز او با حیوانات است. لذا در مورد اهمیت زبان می‌توان اظهار داشت که زبان، زندگی است و زندگی در زبان معنا می‌یابد چنان‌که هایدگر هم معتقد است که زبان خانه بودن است و همه چیز در آن هستی و معنا پیدا می‌کند. زبان مقاوم و نقش‌های ارزشمندی را در زندگی بشری ایفا نموده و می‌نماید. یکی از مهم‌ترین نقش‌های زبان، نقش ارتباطی آن است. به صورتی که به وسیله زبان است که انسان با دیگران و دنیای پیرامونش ارتباط برقرار می‌کند و دنیای خود را با دنیای دیگران پیوند می‌دهد و با کمک جستن از آن احساسات، عواطف، خواسته‌ها و اندیشه و تفکرات خود را ابراز می‌دارد. علاوه بر

1- کارشناسی ارشد مدیریت

نقش ارتباطی، زبان در تفکر نیز نقش قابل توجهی دارد و از فاکتورهای موثر در نحوه تفکر فرد است. بدین معنی که نحوه ادراک و توصیف فرد از جهان تحت تاثیر زبان او شکل می گیرد. قدرت انتزاع و تخیل نیز به میزان رشد زبان فرد بستگی دارد. به عبارتی، هر چه زبان فرد از رشد بیشتری برخوردار باشد تفکر انتزاعی او به مراتب بهتر است. ویتگنشتاین زبان را به دو نوع زبان فردی و جمعی تقسیم می کند. او زبان فردی را ارتباط به شیوه متمایز و متفاوت با نحوه ارتباط با دیگران؛ یعنی ارتباط با عمیق ترین لایه های ذهن خود فرد تعریف می نماید که اشاره به همان نقشی است که زبان در تفکر دارد و زبان جمعی را استفاده از زبان و واژه ها برای برقراری ارتباط با دیگران می پندارد که با نقش ارتباطی زبان مطابقت دارد. عده ای از محققان نیز معتقدند که فرایند ادراک و زبان آموزی وابسته به یکدیگرند و بر همدیگر تاثیر دارند چنانچه نحوه ادراک و شناخت ما از جهان متأثر از زبانی است که برای توصیف جهان به کار می گیریم.

واژه های کلیدی: دوزبانگی، پیامدهای شناختی، عاطفی و آموزش دو زبانه .

پیامدهای شناختی ، عاطفی واجتماعی آموزش دو زبانه

زهرا لچینانی¹

چکیده

دو زبانی پدیده ای است جهانی که در اکثریت کشورهای جهان وجود دارد و آن حالتی است که فرد مجبور می گردد علاوه بر زبان مادری خویش ، به زبان دیگری که زبان آموزش (رسمی) نامیده می شود تکلم نماید. ایران به لحاظ بافت جمعیتی ، کشوری است که اقوام گوناگون را با فرهنگ ها ، گویش ها و زبان های خاص خود در بر دارد. ماهیت دو زبانی و تأثیر این پدیده ی اجتماعی بر روی توانایی های شناختی و عاطفی واجتماعی فرد از مباحث پیچیده ای است که نگرش های متفاوتی در آن مطرح است .به خاطر دلایلی که ذکر شد پژوهش حاضر را با مراجعه به آثار مکتوب از قبیل کتاب ومجلات در دسترس انجام داده وبه نتایجی دست یافتم که به طور مختصر ازاین قبیل می باشد : اگر دو زبان عموماً در سنین کودکی وقبل از دبستان وبه طور همزمان مورد استفاده ویادگیری قرار گیرد ، باعث مشکلات زبانی - گفتاری نمی گردد. ونیز باعث کارکردهای شناختی والا چون پنداره سازی ، آفرینندگی وانعطاف در اندیشه می گردد.دو زبانی در سنین مدرسه ممکن است باعث رکود زبان اول شود. در مدرسه نیز دچار ناتوانیهای یادگیری وعقب ماندگی تحصیلی می شود. به دلیل عدم برقراری ارتباط با معلمان وهمسالان خود وعدم توان بیان افکار واستدلالتها کودک ممکن است فاقد اعتماد به نفس شود ونیز روند اجتماعی شدن او دچار اختلال گردد .عدم موفقیت تحصیلی دو زبانه ها

1 - دبیر آموزش وپرورش

به علت عدم توان بیان وعدم سازگاری با محیط مدرسه می باشد. فرد دو زبانه که زبان دوم را به موقع فرا گرفته ، علاوه بر اینکه برای حفظ زبان مادری خویش تلاش می کند و از طرفی دیگر هم برای رسیدن به مقام وپایگاه معتبر در جامعه مایل به یادگرفتن زبان دوم می شود .

واژه های کلیدی: پیامدهای شناختی، عاطفی ، اجتماعی وآموزش دو زبانه.

بررسی مقایسه ای توانش نحوی کودکان شش ساله ایرانی ترک زبان آذری با فارس زبان

فریده عصاره¹

چکیده

از آن جا که به زعم زبان شناسان چامسکیایی واحد زبان جمله می باشد به عبارتی حوزه نحو در نظام زبان از اهمیت والایی برخوردار است. هدف پژوهش در این مقاله، مقایسه توانش نحوی کودکان شش ساله ای است که در بدو ورود به مدرسه زبان مادری آنها زبان ترکی و فارسی می باشد.

در گزارش تحقیقات قابل توجهی بر روی دانش آموزان در مناطق دوزبانه، مشکلات تحصیلی چشمگیری به چشم می خورد. در یافته های پژوهشی نگارنده که در سال 1382 انجام شده است نیز مسایل زبانی در حوزه های مختلف آن در حین فارسی آموزی دیده می شود. علاوه بر آن، در مقایسه بین ساختار زبان ترکی با فارسی به تفاوت هایی در حوزه آوایی، ساختوازی و نحوی نیز دست یافتیم. بر این اساس در این پژوهش علاوه بر مقایسه ی توانش نحوی دو گروه زبانی کودکان این سن، بر فرضیه "CA" که تفاوت های بین دوزبان موجب دشواری هایی در آموزش زبان دوم قلمداد می کند را مفروض قرار می دهیم. داده های خام این بررسی بر 30 کودک از آذربایجان و تهران که به صورت تصادفی انتخاب شده اند؛ گرد آوری شده است. به عبارتی گفته های کودکان در ساعات مختلف آموزشی بر روی نوار کاست ضبط

1- کارشناس زبان آموزی مناطق دوزبانه در دفتر برنامه ریزی و تالیف کتب درسی

شده و در پایان این دوره ، از حالت صوتی به صورت مکتوب تبدیل شدند. در نهایت از اطلاعات جمع آوری شده در حوزه نحو درمقوله هایی که از قبیل نوع جملات، حضور جملات معترضه، ارجاعات، تطابق های اساسی که عدم رعایت آنها باعث نادرستی شدن جملات می شوند و همچنین معیارهای نحوی دیگر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند .

کلیدواژه ها: توانش زبانی، نحو، کودکان شش ساله، مناطق دوزبانه .

آموزش دو زبانه و پیامدهای شناختی ، عاطفی واجتماعی آن

نبی اله قاسمی خطیر¹

چکیده

زبان بعنوان عامل ارتباطی از نخستین لحظه‌های حیات در ذهن انسان نقش می بندد و او را در ردیف اشرف مخلوقات قرار می دهد به همین خاطر امروزه مریبان هنگام شمردن وظایف آموزش و پرورش زبان آموزی را در سرلوحه این وظایف قرار می دهند و همه جا آموزش زبان بخش مهمی از برنامه درسی دانش آموزان را به خود اختصاص می دهد. کثرت گویشهای متنوع در برخی از کشورها که ما را نیز شامل می شود، معضلات عدیده‌ای را در آموزش رسمی کودکان دو یا چند زبانه، بویژه در سالهای نخست آموزش ، فراهم می آورد. ایران، کشور کثیرالمله و گسترده ای است و اقوام گوناگونی در سر تا سر آن زیست می کنند. این اقوام، ضمن گفت و گو و آموزش با یک زبان رسمی، از زبان محلی و خانوادگی خود نیز برخوردارند. به این گروه از افراد جامعه ایرانی که جمعیت آنها قابل توجه هم است، افراد دوزبانه می گویند. آموزش افراد دوزبانه از قواعد خاصی تبعیت می کند. در کشور ما، چندی است آموزش دو زبانه و چگونگی پرداخت به آموزش زبان رسمی و توجه به زبان محلی و قومی، در وزارت آموزش و پرورش و در میان سیاستگذاران ارشد این وزارتخانه مورد توجه جدی قرار گرفته است. آموزش دو زبانه پیامدهای متعددی را به همراه می دارد که در این مقاله به پیامدهای شناختی ، عاطفی واجتماعی آموزش دو زبانه می پردازیم.

کلید واژگان: آموزش دو زبانه، پیامدهای شناختی، عاطفی .

1- مسئول مرکز تحقیقات آموزش و پرورش مازندران

پدیده دو زبانی و تاثیرات آن بر آموزش

سکینه کوهستانی¹

چکیده

تعریف دو زبانی چندان ساده نیست. دو زبانه فردی است که به دو زبان سخن می گوید و کسی که به دو زبان به طور مساوی تسلط دارد. کودکان در مناطق دو زبانه نیز به زبان محلی خود که زبان مادری آن هاست تسلط دارند این کودکان توانش آوایی، صرفی، نحوی و گویش محلی خود را دارند. امروزه با پیشرفت علم و تکنولوژی و استفاده گسترده از شبکه های جهانی اطلاعات کودکان ونوجوانان خیلی زود در می یابند که برای درک و فهم و ایجاد ارتباط با جهان نیازمند دانستن زبان دوم رایجی هستند که بتوانند بدان وسیله نیازهای گوناگون خود را رفع نمایند. در حال حاضر شواهدی مبتنی بر تاثیر نامطلوب دو زبانی زود هنگام بر فراگیری زبانی در دست نیست. اگر دو زبان عموماً در سنین کودکی به طور هم زمان مورد استفاده قرار گیرند احتمالاً باعث مشکلات زبانی گفتاری نمی گردد. در خصوص تاثیر دو زبانی بر هوش ویادگیری می توان گفت که دو زبانی زود هنگام موجب آسیب رساندن به قوای ذهنی و شناختی نمی شود. برای یادگیری زبان دوم به ابزارهایی مانند کتاب، نوار صوتی، لوح فشرده و نوارهای ویدیویی، بر نامه های زبانی است. زبان آموزی در مناطق دو

¹. آموزگار آموزش و پرورش

زبانہ بیشتر بہ صورت آموزش زبان دوم است. و از ضوابط چار چوب های آن تبعیت می کند. مشکلات ناشی از دو زبانی مشکلات موقتی هستند و بہ مرور زمان و با افزایش سن کودک این مشکلات بہ تدریج برطرف گردیدہ است و کودک می تواند ہم خود را با جدید سازگار کند و ہم اینکہ زبان قبلی را نیز بہ خوبی مورد توجہ قرار دہد. ہمہ کودکان دو زبانہ دارای ویژگی منحصر بہ فرد می باشند. بعضی از کودکان وقتی در معرض زبان دوم قرار می گیرند ممکن است مدتی از تکلم بہ آن زبان خودداری کنند. این دورہ خاموش ممکن است چند ماہ و حتی یک سال طول بکشد کہ کاملاً طبیعی است و بہ زودی از بین می رود .

واژه های کلیدی: یادگیری، هوش، دوزبانگی و دوزبانہ .

دوزبانگی و زبان معیار (زبان فارسی)

رویا علیاری¹

چکیده

تکلم به دوزبان بطورمتناوب دوزبانگی نامیده میشود. همچنین از فردی که این عمل را انجام می دهد با عنوان شخص دوزبانه یاد می شود. تعاریف دیگری هم برای دوزبانگی وجود دارد: برخی آن را به کارگیری هم زمان متناوب و استادانه دو زبان تعریف کرده اند و برخی هم دانستن مقداری از یک زبان دوم را کافی دانسته اند تا بتوان عنوان دوزبانه را به آن شخص اختصاص داد. دوزبانگی یکی از مسأله سازترین واقعتهایی است که آموزش و پرورش کشور ما و بسیاری از کشورهای جهان با آن مواجه است. برابر آمارهای موجود در کشور ما زبان مادری حدود نیمی از افراد فارسی است. نیم دیگر بازبانها و گویش های متناوب محلی مانند ترکی، کردی، لری، بلوچی، عربی و... تکلم می کنند. چند زبانگی در ایران یک امر فراگیر است و به مناطق خاص و محدودی اختصاص ندارند. این واقعیت ویژگی های خود را دارد و برای مسئولان آموزش و پرورش کشورمان حاوی پیام مهمی در زمینه تأکید بر تعلیم و تربیت ویژه افراد دو زبانه است. به خصوص زمانی که بدانیم کودکان دبستانی و به ویژه کودکان پایه اول و سپس دوم و سوم از نظر آموزشی آسیب پذیرترین قشرهای دو زبانه هستند. بیش از پیش محرز می گردند که خطیرترین مسئولیت متوجه دست اندرکاران آموزش و پرورش دوره ابتدایی است.

کلید واژگان: دوزبانگی، تکلم، گویش.

1- کارشناسی ارشد ادبیات فارسی

فرا تحلیل تحقیقات انجام یافته در حوزه آموزش دو زبانه

فرشته بایرام زاده¹

چکیده

زبان ابزاری است که هم یاد دادن و هم یاد گرفتن همهٔ مواد درسی در آموزشگاه به وسیلهٔ آن انجام می‌شود. یکی از مهم‌ترین نیازهای انسانی ایجاد ارتباطات اجتماعی است. زیرا انسان موجودی است که زندگی اجتماعی دارد. یونگ روانشناس سوئیسی جمعی زیستن را جزء غرایز اولیه می‌نامد. انسان هرگز نمی‌تواند تنها زندگی کند. او در میان جمع به دنیا می‌آید و ناگزیر است با جمع زندگی کند. جهت ایجاد ارتباطات اجتماعی، استفاده از زبان جهت محاوره، بیان احساسات و عواطف نیازها، بیان افکار و عقاید و ایجاد تفاهم بین افراد بشر ضروری می‌نماید. دانشمندان و صاحب نظران عقاید مختلف و متفاوتی دربارهٔ «زبان» ابراز میدارند: روانشناسان مکتب رفتارگرایی نظیر «جان واتسون». زبان را نتیجهٔ فعل و انفعالات حنجره می‌دانند در حالیکه جامعه‌شناسانی نظیر «چامسکی» زبان را نتیجهٔ تلاش مشترک افراد یک جامعه می‌دانند. «چامسکی» زبان را یک فرایند ذهنی می‌داند و معتقد است که: ذهن افراد آمادهٔ فهم زبان است.

کلید واژه: زبان، رفتار گرایی، فرایند ذهنی.

1- دبیر آموزش و پرورش

اشتراک‌ها و اختلاف‌های زبان فارسی با ترکی آذربایجانی

دکتر سعید قره آغاجلو¹

چکیده

زبان یک نظام است و هر نظامی دارای عناصری است و اختلافات زبانی و گوناگونی آن در عناصر زبان بوده، هر زبانی علاوه بر همگانی‌های زبانی، قواعد ویژه خود را دارد. زبان رایج در منطقه شمال غرب ایران ترکی آذربایجانی است و در روند آموزش هدایت شده و کاربرد زبان دوم در مناطق دوزبانه باعث تداخل در عناصر زبانی می‌شود. لذا لازم است دو زبان فارسی و ترکی آذربایجانی از نظر رده‌شناسی و عناصر زبانی مورد بررسی قرار گیرد. در این مقاله نخست به تعاریف و مبانی هر یک از عناصر زبانی از نظر صاحب‌نظران پرداخته شده، سپس اختلاف‌ها و اشتراک‌های ساختاری دو زبان در سطوح؛ واج، هجا، واژک و واژه، گروه و ترکیب و نیز جمله تحلیل گردیده است. اکثر واج‌های زبان فارسی در ترکی آذربایجانی وجود دارد و ترکی آذربایجانی چند واج بیشتر از زبان فارسی دارد. ساختار هجا در ترکی آذربایجانی جایگاه ویژه‌ای دارد و قانون هماهنگی آواها بر این زبان حاکم است. ساختار واژه، گروه و ترکیب متفاوت با زبان فارسی است و ساختار جمله با فارسی یکسان است و حرف در ترکی آذربایجانی وجود ندارد و برای پیوند جملات مرکب از وجوه مصدری، وصفی، قیدی و ... افعال استفاده می‌شود.

کلید واژه‌ها: رده‌شناسی، پیوندی، عناصر زبانی، هماهنگی آواها .

1 - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی

بررسی انواع مدل‌های دو زبانه در دنیا و ارائه راهکار برای آموزش دو زبانه در ایران

داریوش کلانتری¹-یحیی رهروی²

چکیده

در این مقاله انواع مدل‌های تعلیم و تربیت دو زبانه‌ی رایج در دنیا و کشور‌های مختلفی که از این برنامه‌ها استفاده می‌کنند مورد بررسی قرار گرفته است. برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های پژوهش از شیوه مطالعه منابع کتابخانه‌ای شامل اسناد و مدارک رسمی آموزشی نتایج تحقیقات و مطالعات تطبیقی انجام گرفته، گزارش‌ها، سمینارها و بانک‌های اطلاعات موجود در این زمینه استفاده شد. برنامه‌های متعددی در زمینه آموزش دوزبانی در طول دهه‌های اخیر ارائه گردید است. نتایج این پژوهش نشان داد که تعلیم و تربیت دوزبانه در دنیا بر اساس نه مدل آموزشی شامل انتقالی، نگهداشت، پرستیز، غوطه‌ورسازی، تجدید حیات غوطه‌ورسازی، رشدی، دو سویه، تلفیق محتوا-زبان، چند زبانه در دنیا کاربرد دارد. در آخر ضمن نتیجه‌گیری نهایی از برنامه‌ها و مدل‌های آموزشی راه‌کارهای لازم را برای آموزش دو زبانه در ایران ارائه داده است. در زیر این نه مدل از انواع مختلف برنامه‌های درسی در حوزه دو زبانی، بررسی می‌گردد.

کلید واژه‌ها: تعلیم و تربیت دو زبانه، مدل‌های دوزبانه، مطالعه تطبیقی.

1 - کارشناس ارشد مترجمی زبان انگلیسی - مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملکان

2 - پژوهشگر مرکز پژوهشی تعلیم و تربیت کاربردی تبریز

مقایسه توانایی‌های خواندن دانش آموزان یک زبانه (فارس زبان) با دو زبانه (کرمانج - فارس زبان) پایه اول شهرستان فاروج

فریده شاهمردان زاده¹ - مجید حسن آبادی²

چکیده

در این مقاله به مقایسه ی توانایی های خواندن میان دانش‌آموزان دو زبانه‌ی کرمانجی⁴ - فارسی زبان و یک زبانه ی فارسی زبان پرداخته شده است. به این منظور دو گروه آزمودنی شامل دانش‌آموزان پایه اول دو زبانه ی کرمانجی - فارسی زبان و یک زبانه ی فارسی زبان از میان روستاهای شهرستان فاروج انتخاب گردید. این پژوهش بر پایه 7 آزمون «تواناییهای خواندن»، لطف آبادی (1379) شامل: آزمون‌های ادراک شنیداری / ادراک خواندن، قضاوت نحو دستور زبان، آگاهی صرف دستوری، آگاهی از آغاز کلمات، تشخیص قافیه کلمات، حافظه کلامی کوتاه مدت و سرعت و صحت خواندن بر روی دو گروه انجام گردید. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که دو گروه آزمودنی در مجموع توانایی‌های خواندن تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند اما در خرده آزمونها آگاهی صرف دستوری و قضاوت نحو دستور زبان، گروه فارسی زبان (یک زبانه) مهارت بیشتری را نشان دادند.

کلیدواژه: دوزبانگی - یک زبانگی - تواناییهای خواندن - زبان مادری.

1 - کارشناس جغرافیا

2 - کارشناس ارشد آموزش زبان فارسی

تأثیر دوره یکماهه آمادگی دوزبانه بر زبان‌آموزی و درس فارسی دانش‌آموزان پایه اول مناطق دوزبانه خوزستان

محمد رضا کاظمی¹ - دکتر فرخنده مفیدی²

چکیده

این مقاله تأثیر دوره یکماهه آمادگی دوزبانه بر زبان‌آموزی و درس فارسی دانش‌آموزان دختر و پسر شهری و روستایی پایه اول مناطق دوزبانه در استان خوزستان را مورد بررسی قرار داده است. بر مبنای پژوهشی که به همین منظور انجام شد، تعداد 120 نفر آزمودنی با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای از بین دانش‌آموزان دختر و پسر شهری و روستایی پایه اول دبستان سال تحصیلی 1386 - 1385 از کل جامعه آماری انتخاب شد و با استفاده از آزمون خواندن و فهمیدن متن فارسی، که به عنوان ملاک زبان‌آموزی در نظر گرفته شد و نمره امتحان درس فارسی (بخوانیم)، که به عنوان ملاک عملکرد فارسی در نظر گرفته شد، از هر یک از آزمودنی‌ها بطور انفرادی آزمون خواندن و فهمیدن متن به عمل آمد و نمرات آنها نیز از پرونده تحصیلی‌شان استخراج شد و با استفاده از نسبت t برای میانگین‌های مستقل، داده‌های مورد نظر تحلیل شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که تفاوت معناداری در زبان‌آموزی و عملکرد فارسی دانش‌آموزانی که دوره یکماهه آمادگی دوزبانه را دیده بودند با دانش‌آموزانی که این دوره را ندیده بودند مشاهده نشد. با تبیین احتمال می‌توان گفت عدم وجود تفاوت بین گروه‌های آموزش دیده و آموزش ندیده مورد مقایسه را نمی‌توان دلیل مناسبی بر این موضوع قلمداد کرد که دوره یکماهه

1 - کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، دبیر آموزش و پرورش رامهرمز

2 - استاد و عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی

آمادگی دوزبانه تأثیری بر کودکان دوزبانه تحت پوشش ندارد. لذا می‌توان نتیجه‌گیری کرد که دوره یکماهه آمادگی دوزبانه ممکن است در جریان اجرا توسط مجریان طرح با کاستی‌هایی همراه باشد و آنچنان که باید مطابق دستورالعمل اجرایی مربوط رفتار نمی‌شود.

کلید واژه ها: دوزبانه ، زبان‌آموزی و درس فارسی.

دوزبانگی و آموزش دوزبانه

اباصلت احمدی¹

چکیده

زبان فارسی به عنوان زبان رسمی و ملی ما ایرانیان، شایسته است که بیش از پیش شناخته و شناسانده شود. در کشور ایران گروه های زبانی زیادی نظیر کرد، ترک، بلوچ، لر، ترکمن و... زندگی می کنند. این افراد لازم است که زبان فارسی را به عنوان زبان دوم و به عنوان زبان رسمی کشور خودیاد بگیرند. تا وحدت و یکپارچگی سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، ملی و قومی حاصل شود. دوزبانگی در بیشتر کشورهای جهان پدیده ای شایع است. نظام های آموزشی کشورها، رویکردهای مختلفی را در برابر این پدیده اتخاذ می کنند. و آموزش آن را براساس «زمانی» یا «تسلط زبانی» به انواع مختلف مانند زودهننگام، دیرهننگام، همزمان، متوالی، غیر فعال، غالب، متعادل و همسان تقسیم می نمایند. به یقین هر عمل و طرحی، پیامدیا پیامد هایی دارد. آموزش دوزبانه ها و دوزبانگی هم، پیامد های مثبت و منفی دارد که بر شناخت و اجتماع و عاطفه زبان آموز تاثیر می گذارد.

واژگان کلیدی: دوزبانگی، مشکلات و پیامد ها، آموزش دوزبانه.

1 - کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی

بررسی نگرش های زبانی و مولفه های هویت ملی در دانش آموزان دبیرستان های استان کردستان

اسعد مرادی¹ - دلیر قادری²

چکیده

این مقاله تحت عنوان نگرش های زبانی دانش پژوهان استان کردستان به بررسی نگرش های دانش پژوهان نسبت به زبان فارسی و کردی عوامل تاثیر گذار اجتماعی آموزش و رسانه ها بر نگرشها تعیین مولفه های هویت ملی و تبیین نگرش های زبانی با مولفه های هویت ملی می پردازد. این پژوهش در یک منطقه ی دو زبانه و با هدف آگاهی از نگرش و هوشیاری زبانی و عوامل تاثیر گذار بر نگرش ها و مولفه های هویت ملی با استفاده از ابزار پرسشنامه در نمونه 235 نفری انجام شد. یافته ها نشان می دهد نگرش به زبان فارسی مثبت تر از زبان کردی است و هوشیاری زبانی دانش پژوهان پایین است و عوامل اجتماعی رسانه و آموزش بر نگرش زبانی تاثیر دارند. زبان فارسی و کردی از مولفه های هویت ملی دانش پژوهان هستند و نگرش زبانی در تعیین مولفه های هویت ملی موثرند.

کلید واژه: نگرش زبانی، دانش پژوهان، هوشیاری زبانی.

1 - دبیر آموزش و پرورش سروآباد

2 - دبیر آموزش و پرورش سروآباد

تأثیر زبان مادری، جنسیت و علایق فردی دانش‌آموزان پایه چهارم شهر ارومیه در سواد خواندن فارسی

ذبیح اله خنجرخانی¹ - دکتر احمدرضا نصر² - دکتر محمد عموزاده³

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، تعیین تأثیر زبان مادری، جنسیت و علایق فردی دانش‌آموزان پایه چهارم شهر ارومیه در سواد خواندن فارسی آنها می‌باشد. در این پژوهش از روش تحقیق علی-مقایسه‌ای استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش، کلیه دانش‌آموزان پایه‌ی چهارم شهر ارومیه در سال 1387 می‌باشد. حجم جامعه آماری 11628 نفر و حجم نمونه 356 دانش‌آموز می‌باشد. در این پژوهش از دو ابزار آزمون خواندن فارسی و پرسشنامه‌ای که علایق فردی دانش‌آموزان را برای خواندن مورد ارزیابی قرار می‌دهد، استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS16 انجام شد. نتایج نشان داد که میانگین نمره دانش‌آموزان کرد، ترک و فارس در آزمون خواندن فارسی، به ترتیب 7/7، 8/23، 8/91 می‌باشد. علی‌رغم این اختلاف، تفاوت نمرات دانش‌آموزان در ضریب اطمینان 0/95 معنی‌دار نشد. همچنین نتایج نشان داد میانگین نمره دانش‌آموزان دختر 10/04 و نمره دانش‌آموزان پسر 6 می‌باشد که تفاوت آنها معنی‌دار است ($p = 0/001$). میانگین پاسخ دانش‌آموزان در پرسشنامه برای سنجش علایق فردی، 4/35 با انحراف معیار 0/67 بوده است. همچنین بین علایق فردی و نمره همبستگی وجود داشت.

1 - دانشجوی کارشناس ارشد دانشگاه اصفهان

2 - دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان

3 - دانشیار گروه زبانشناسی دانشگاه اصفهان

رگرسیون به عمل آمده نیز نشان داد، رابطه بین نمره و متغیرهای مستقل پژوهش (زبان، علایق فردی و جنسیت دانش‌آموزان) 0/468 بوده و معنی‌دار است ($p = 0/001$) که 22 درصد از واریانس میانگین سواد خواندن دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: سواد خواندن فارسی، پایه چهارم، ارومیه.

بررسی دو‌زبانگی و نگرش های زبانی دانش آموزان دوزبانه شهرستان هرسین

دکتر صفیه مرادخانی¹ - سیمین مرادخانی²

چکیده

این مقاله به بررسی پدیده دوزبانگی در شهرستان هرسین و تأثیر این موضوع در آموزش این شهرستان می پردازد. در این راستا، یک نگرش سنجی زبانی از دانش آموزان دو‌زبانۀ این شهرستان به عمل آمده است. هدف اصلی از این مقاله، بررسی دقیق پدیده دوزبانگی و مؤلفه های مربوط به آن است. با استفاده از ابزار پرسشنامه، نگرش های زبانی گویشوران دو‌زبانۀ شهرستان هرسین نسبت به زبان انگلیسی (به عنوان زبان بین المللی)، زبان فارسی (به عنوان زبان رسمی کشور) و گویش لکی (به عنوان زبان مادری آن ها)، بررسی می گردد. گویشوران از میان دختران مقاطع دبیرستان و پیش دانشگاهی انتخاب می شوند. در این پژوهش، زبان های فارسی، انگلیسی و گویش لکی از بُعد عناصر سازنده مؤلفه های نگرش زبانی یعنی پیکره، شأن و آموزش بررسی می شوند. به دلیل دو‌زبانۀ بودن گویشوران مورد مطالعه، به پدیده های دوزبانگی و دو‌زبانگونی، فراگونه و فرو گونه موجود در این شهرستان نیز اشاراتی خواهد شد. نگاه ابزاری یا عاطفی، کاربرد های متفاوت بر حسب موقعیت، شأن و جایگاه اجتماعی گویش و زبانهای مد نظر، تحلیل

1 - استاد یار دانشگاه لرستان

2 - کارشناس ارشد رشته زبان شناسی همگانی

خواهد شد. بعلاوه، زوال یا حفظ زبان و دلایل آن مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در انتها، پدیدهٔ قرض‌گیری گویش لکی از زبان فارسی و زبان فارسی از زبان انگلیسی و علل آن نیز، ارائه می‌گردد. در مجموع این پژوهش، مفاهیم نگرش‌های زبانی را در میان دانش‌آموزان خواهد سنجید.

کلید واژه‌ها: نگرش زبانی، زبان فارسی، زبان انگلیسی، گویش لکی
گویشور، دو زبانی.

**Cross-linguistic transfer or target language proficiency:
writing performance of trilinguals versus bilinguals in
relation to the Interdependence Hypothesis**

Sima Modirkhamene¹

Abstract

This study explored the nature of cross-linguistic transfer among bilingual versus trilinguals with varying levels of competence in English and their previous languages. The main assumption was that those who write well in an already established language, write well in a target language too. However, the nature of transfer and interdependence differs across varying levels of proficiency in the target and previous languages. The hypotheses were tested in writing tasks (written in English and Persian) designed for 75 high ($N=35$) versus intermediate ($N=40$) proficient EFL learners with Turkish-Persian- English and Persian-English linguistic backgrounds. Further qualitative data were also collected through some think-aloud procedures. The data submitted to a series of co-relational analysis, independent samples t-test, and Mann-Whitney U, respectively, revealed: 1) Positive relationship between writing skills of the languages known by participants suggesting that writing skills and strategies developed in the previous languages are accessible through the target language; 2) Trilinguals performed significantly better than bilinguals in English writing tasks, although, qualitative data revealed that both groups used the same

1 - Assistant Professor, Department of English language and Literature University of Urmia, Iran

language, that is, Persian, as the most frequently referred language and ; 3) The higher-level writers tended to present less cross-linguistic influence than the lower level writers. The results are discussed in relation to different patterns of linguistic Interdependence Hypothesis and implications for language teaching in multilingual contexts.

Key words: bilingual, interdependence hypothesis, transfer, trilingual.